

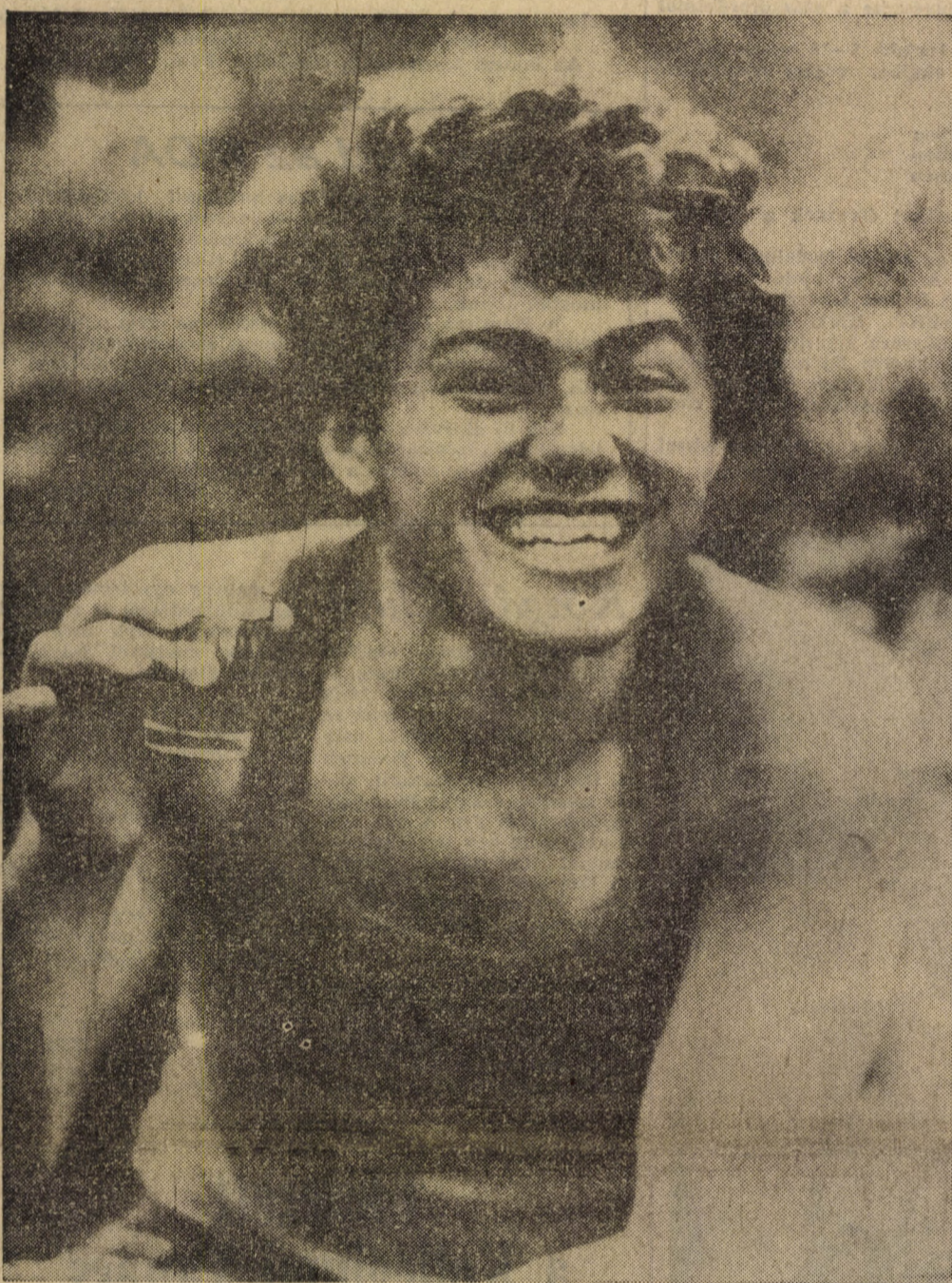
KÖZGAZDÁSZ

KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XIX. ÉVFOLYAM, 14. SZÁM.

ÁRA: 80 FILLÉR

1977. OKTÓBER 6.

Igyál jóbarátom... Fotó: Fáth Péter

A NOSZF 60. évfordulójának méltó megünneplésére készül az egyetem

Politikai munkánk homlokterében a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója áll. Méltóképpen kívánjuk megünnepelni nem csupán a jubileum napjára korlátozva a megemlékezést, hanem a tanévkezdéstől fogva folyamatosan a programok sokszínű kavalkádján át.

A párt-végrehajtóbizottság határozata alapján az elkövetkezendő két-három hónapban az egyetemünkön folyó politikai nevelőmunka valamennyi szintjén és ennek minden lényeges mozzanatában a központi helyre a NOSZF-ra való emlékezés és Október örökségének méltatása kerül oly módon, hogy mindez a múlt történelmi eseményeivel összhangban is elsősorban a jelennek és a jövőnek szóló politikai gondnoki üzenetét közvetítse.

A jubileum jegyében három tudományos rendezvényre kerül sor egyetemi nyilvánosságú és meghívottak és az érdeklődők részére. A termelési viszonyok témakörében már megtartotta a pg. tanszék tudományos konferenciáját.

Oktober végén az általános kar I-es pártalapszer-

vezete tudományos ülést rendez a Szovjetunió új alkotmányának tervezetéről. November elején a tudományos szocializmus tanszék és pártcsoportja szovjet vendégek részvételével nyilvános ünnepi tanszéki értekezleten emlékezik meg az évfordulóról.

A KISZ-bizottság javaslata alapján az alapszervezetekben működő vitakörök az első félév során mindenütt az évfordulóra kiadott politikai irányelveket dolgozzák ki. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom világtörténelmi jelenségének méltatására szentelnek egy-egy előadást a szakszervezet gondozásában folyó politikai oktatás minden tanfolyamán.

„Ifjúmunkás diákszemináriumot” rendez október 26-án KISZ-bizottságunk a IX. kerületi KISZ-bizottsággal közösen. Az egéssznapos szeminárium lebonyolítására a Szovjet Kultúra Házában került sor színes programok keretében,

ahol diavetítéssel összekapcsolt élménybeszámolók hangzanak el a szovjet építőtaborokról. Elbeszélgetnek a Szovjetunió gazdasági, politikai életéről.

Oktoberben a Polvax is műsorára tűzi a Szovjetuniót és a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat.

A téma előadója Dolmányos István.

Oktober és november folyamán a fővárosi egyetemekhez intézett felhívással „tömegsport-kupát” rendez egyetemünk két sportágban, kosárlabdában és lövészetben.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója méltó megünneplésének előkészítésére és lebonyolítására, a különféle jubileumi rendezvény koordinálására a párt-végrehajtóbizottság operatív bizottság megalakulását kezdeményezte.

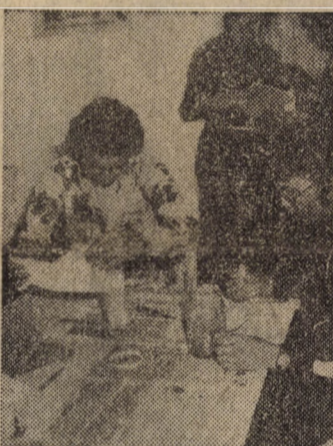
A bizottság tagjai: Barla-Szabó Üdön (MSZBT), Jendrolovics Pál (KISZ-vb), Mihály Albert (szb), Palánkai Tibor (rektorhelyettes), Poller Imre (pvb), és Vadász István (rektori titkár).

A tartalomból

„Természetes, hogy van és lesz is ellenzék minden változásnál. Sőt, a pártbizottságnak is kell bátorítani a jövőben a kritikai szellemet. Fórumot kell, hogy kapjon az ellenvélemény, hogy vitázni tudjunk vele.” A KÉPZÉSKORSZERŰSÍTÉS EDDIGI MUNKÁLTAINAK ÉRTEKELESE. Cikk az 4. oldalon.

„A közvéleményt sokkal inkább formálják például Német László vagy Illyés Gyula drámái, mert nagyon értékes művészi alkotások, de a történelmi valóságot nem biztos, hogy mindig marxista módon és a valóságnak megfelelően tükrözik... A baj az, hogy az emberek azt fogadják el történelemként.” A TÖRTÉNETÍRÓ SZABADSÁGA. Cikk az 5. oldalon.

„Az asztalok között tenyerényi helyen spanyol teenagerek járkálnak a flamengót, szeptepipó nélkül és kasztanyetta híján tapsolva, lábbal dobolva.” SPANYOL KÉPESKÖNYV. Élménybeszámoló a 6. oldalon.

„Sokszor délután 4-ig is vannak előadások, és mire hazatérünk, már elég fáradt az ember ahhoz, hogy leüljön tanulni. De ahogy a II. évesektől hallottuk, távolság ide-oda, visszasírják a törökbálinti kolégiumot...” KOLÉGIUMI ÉLET TÖRÖKBÁLINTON. R riport a 3. oldalon.

„Szóval itt nem csodaszere gondolkodom, de azért szeretném elérni, hogy ha a KISZ-csoport egyik tagját már hetek óta nem látta, azért kérdezze meg tőle: mondj csak, te miért jöttél erre az egyetemre, miért vagy itt?” HUSZ ÉV UTÁN ÚJRA DÉKÁN. R riport a 7. oldalon.

„Mi is álhumánus módon az előadás hosszával, a színészek izzadságával, a kiabálás mértékével egyenes arányban mérjük a produkció eszmei, művészi értékét? Vagy talán Shakespeare-t tapsoltuk? Megvan ő már nélkülünk is. Úgy látszik, elfogadjuk azt a lassan már meggyökeresedett nézői attitűdöt, hogy bármit is kapunk a színházban, azt illetelmesen megvesszük.” TETSIK VAGY NEM TETSIK, AZ ITT A KÉRDÉS. Cikk a 6. oldalon.

Hasznos együttműködés

Interjú A. D. Szmirnovval, a MESZI tanszék vezetőjével

Mint ahogy már arról hírt adtunk, szeptember 27-én vette kezdetét az az október 6. konferencia, amelyet a politikai gazdaságtan tanszék rendezett a MESZI pg. oktatóinak részvételével a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójának tiszteletére. A konferencián a termelési viszonyok problematikája szerepelt hét előadás keretében.

A tanácskozás színterében sikerült rövid interjút készíteni a szovjet delegáció vezetőjével, Alekszandr D. Szmirnov elvtárral, a MESZI tanszék vezetőjével, az Ekonomiceszkijje Nauki folyóirat szerkesztőjével.

— Hogyan alakult a két politikai gazdaságtan tanszék között az együttműködés?

— Nagyon gyümölcsözően fejlődik, de mielőtt ezt a fejlődést ecsetelném, szabadjon elmondanom, hogy ennek a közös munkának már lassan tízéves története van. Eddig is

mindig sikerült a közös munkát gazdagítani, sokoldalúbbá tenni, ez történik most is. Még tart ez a konferencia, de mi már gondolunk a konferencián kívüli együttműködés megszervezésére, így például közös tanulmányok kiadására, oktatók közös továbbképzésére.

— Hogyan ítéli meg a tanácskozás színvonalát?

— Nagyon bonyolult kérdéseket vitatunk meg, olyanokat amelyek sokoldalú megközelítést igényelnek. Volt olyan téma, amely bevezető referátum után 14 hozzászólást váltott ki. Ezzel azt hiszem a vita színvonalának magasságát is érzékeltettem. További kutatást igényel még számos most felvetett probléma. Van apró véleménykülönbségek, de ezek inkább csak kellemesen fűszerezték a vitát. A fő, elvi kérdésekben egyetértünk.

— Milyen tanulságokat vonhat le Szmirnov elvtárs a konferencia után?

— Nagyon pozitívakat. Mint már előbb érintettem az egyetértést, sok kérdést tisztáztunk most, sikerült egy-

séges véleményt kialakítanunk, s látjuk még min kell tovább gondolkodnunk. A két tanszék jelenleg a legjobban érdeklő téma a szocializmus gazdasági alaptörvénye. Álláspontjaink itt is közelednek egymáshoz, elképzeléseink biztos találkoznak majd, s akkor megszületik a megoldás.

— Milyenek voltak a magyar referátumok?

— Nagyon érdekesek és sokrétűek. Csak nagyon szeretnénk volna, ha előre írásban megkaphattuk volna a vázlatokat, akár magyarul is. Azért enélkül is jól tudtuk követni a magyar kollégákat, de legközelebb jó lenne ezt megoldani.

— Vannak-e tervek, hogy a tanácskozás anyagát publikálják a Szovjetunióban?

— Ennek is az a feltétele, hogy írásban megkapjuk az anyagot, ami aztán az illetékes szakfolyóiratok legközelebbi számában egy rövid kivonat formájában már közölhető.

— Milyen tervek vannak a jövőben az együttműködésre?

— Október végén elkészül az új munkaterv, amelyben szóba kerülnek az együttműködés már említett formái (publikációk, továbbképzés) valamint speciális tanfolyamok szervezése, két-háromhónapos időtartammal.

— Mit tud mondani Szmirnov elvtárs a szovjet és a magyar pg.-oktatásról?

— Úgy vélem, nincsenek jelentős különbségek, elvileg egységes álláspontot képviselve állhatunk a diákjaink elé mi is, és magyar kollégáink is.

Befejezésül engedjék meg, hogy a lap hasábjain keresztül is megköszönjem a szíves vendéglátást, a jó munkafeltételeket, a városnézést és a lehetőséget, hogy jobban megismerhettük az önök szép országát és fővárosukat. Külön köszönet illeti mindezért vendéglátónkat és barátunkat, Szabó Kálmán elvtársat.

— Köszönjük a beszélgetést és további sikereket kívánunk az együttműködéshez.

Tóth Erika—
Köves András

Szerződéskötés

Iraki vendégeink, Taha I. Al Abdulla, a Bagdadi Egyetem rektora és Hadi Abbas Hameed, a közgazdasági kar dékánja és dr. Berend T. Iván egyetemünk rektora szeptember 22-én csütörtökön délelőtt 11 órakor kétoldalú megállapodást írtak alá, a két egyetem közötti együttműködésről.

Az angol nyelvű szerződés oktatók, tudományos kutatók és nem adminisztratív dolgozók, egyetemisták cseréltogatását teszi lehetővé. Ennek célja, hogy hasznos eszmecserére, előadások tartására kerüljön sor. Ezenkívül a szerződésben szerepel ösztöndíjas kutatók, vendégoktatók fogadása, illetve kiküldése is. Könyvtárközi együttműködést, közös szeminárium szervezését is tervezik.

Jelenleg Lázár György, a Minisztertanács elnöke Szaddam Huszeinnek, az Iraki Köztársaság Forradalmi Parancsnoki Tanácsa alelnökének meghívására hivatalos látogatásra Irakba utazott, ahol magyar—iraki együttműködési szerződést írnak alá. Ennek keretében — előreláthatólag 1978-tól — lép majd életbe a két egyetem közötti megállapodás.

A nyelvi intézet jubileumi programja

A nyelvi intézet orosz nyelvi tanszéke a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója alkalmából „orosz nyelvi” versenyt, műsoros megemlékezést és klubdelutánt szervez.

Orosz nyelvi verseny

A versenyen csak azok a hallgatók indulhatnak, akik az orosz nyelvet a hazai nyelvtanítási keretek között tanulták. Jelentkezés október 15-ig a csoportvezető tanárnál.

A versenyt két kategóriában rendezzük:

- A) az I–II. évfolyam hallgatói számára
- B) a III–IV. évfolyam hallgatói számára.

A verseny mindkét kategóriában írásbeli és szóbeli részből áll. Írásbeli részét október 20-án 14–16 óráig tartjuk a Központhi épületben. A szóbeli verseny november 2-án 14 óráig kezdődik a nyelvi intézetben.

Írásbeli feladatok:

- A) 1. 15 soros orosz szöveg fordítása magyarra
- 2. 15 soros magyar szöveg fordítása oroszra
- B) 1. 15 soros magyar szöveg fordítása oroszra
- 2. Fogalmazás egy megadott témáról

Az írásbeli szótár használható. A jelírási versenydolgozatokat az orosz nyelvi tanszék által kijelölt bizottság javítja. A szóbeli döntőre a legjobb dol-

gozatok írói jutnak el. A döntősök jutottak névsorát október 31-ig kihirdetjük.

A szóbeli verseny feladatai:

- 1. 10–15 soros szöveg felolvasása
- 2. egy téma szabad kifejtése kép vagy szituáció alapján
- 3. kb. 5 mondat tolmácsolása magyarról oroszra.

A verseny sorrendjét öt-öt fős zsűri állapítja meg.

A díjak mindkét kategóriában:

- I. díj 500 Ft, II. díj 300 Ft, III. díj 200 Ft.

A díjakat a november 3-án tartandó ünnepségen adjuk át a helyezetteknek.

Műsoros megemlékezés

A műsoros megemlékezést 3-án, délután fél 3-kor tartjuk a nyelvi intézet színháztermében. Minden érdeklődő hallgatót meghívunk. Az orosz nyelvű műsort hallgatóink adják.

Klubdelután

A műsoros megemlékezés keretében játékos vetélkedővel egybekötött klubdelutánt rendezünk, amelyen a nyelvet gyengébben tudó hallgatók is részt vehetnek, sőt nyerhetnek is.

Horváth Istvánné
Orosz Nyelvi Tanszék
MSZBT felelős

Lakógyűlés a Varga Jenő Kollégiumban

Szeptember 29-én lezajlott a lakógyűlés a Kinizsi-kollégiumban. A meghívottak közül jelen volt Stark Antal rektorhelyettes, Papp Béla főmérnök, Pakonyi Mihály DJB-s.

A kollégium alkalmazottai szintén részt vettek a lakógyűlésen. A 70 fős küldöttségben volt 67. A gyűlés elnöke Karaszek Judit volt.

A régi DB tagjai közül Szota Margit, Retezi Katalin és Tóth Ágnes a volt DB-titkár nem vállalták tavalyi funk-

ciójukat. A megválasztott új DB:

Bősze László III. ngt.-titkár, Kiss Ágnes IV. belker. titkárhelyettes, Jakab Irén IV. ipar szervező titkár, Gábor Imre V. ngt. kultúrfelelős, Zelhoffer Róbert IV. külker Stúdió, Karai Klára III. ipar sportfelelős, Halák Éva III. ipar, Nagy Ilona III. ipar, Tóth Ágnes IV. ipar tanulmányi felelős.

FELHÍVÁS!

Idén ünnepeljük a NOSZF 60. évfordulóját. Ünnepelni, emlékezni sokféleképpen lehet. Felhívunk benneteket: vegyetek részt azon a vetélkedőn, amelyet az évforduló tiszteletére rendezünk.

Felkészültségetek, versengésetek lehet biztosítéka e jelentős évforduló méltó megünneplésének!

Néhány szót magáról a vetélkedőről:
6–6 fős csapatok indulhatnak, melyek október 15-ig adhatják le nevezésüket a KISZ-bizottságon, vagy a kari agitprop. titkároknak.

A téma: a SZU története, politikai eseményei, gazdasági élete, tudományos eredményei, művészete a századfordulótól napjainkig.

A november 4-i döntőbe az a legjobb 8–10 csapat jut be, amely legsikeresebben veszi az október végéig lebonyolódó elődöntő akadályait.

S végül a díjakról:
I. díj 10 000 Ft értékben
II. díj 6 000 Ft értékben
III. díj 4 000 Ft értékben
IV–VI. díj tárgyjutalmak

valamint az I–III. helyezettek előnyt élveznek a SZU-beli építőtáborba való jelentkezésnél.

A felkészülésnél segíteni fog az alábbi irodalmak tanulmányozása: Dolmányos István: A Szovjetunió története; Gyurkó László: Lenin — október; Bakosi György: Forradalmak, Háborkák, Irodalom; Az SZKP XXV. Kongresszusa (Kossuth 76); Az SZKP története (Kossuth 72); dr. Páldi András: A SZU gazdaságirányítási rendszere; Új magyar enciklopédia 7. kötet; SZU (Képes földrajz); A Nagy Október (Képes Történelem); SZU útikönyv stb., valamint a SZU című folyóirat számait.

Várjuk a jelentkezéseket és sok sikert a felkészüléshez!
KISZ Bizottság

Még minden szép... Fotó: Fáth Péter

Az elmúlt héten lezajlott pg. tanszékkonferenciájának témája: A termelési viszonyok problematikája
Az ünnepi konferencia elnöksége. Fotó: Fáth Péter

Vár rád az MDA

Harmadikos és negyedikes budapesti középiskolások számára szervezünk kétéves kurzust politikai gazdaságtanból és filozófiából. A foglalkozások a pg, illetve a filozófia tanszék oktatói által tartott előadásokból és másod-, negyedéves egyetemisták által vezetett szemináriumokból állnak.

A Marxista Diákakadémia elsődleges célja a középiskolában nem tanított, igen fontos társadalomtudományi tárgyak megismertetése a diákokkal, szemléletmódjuk, vitakészségük fejlesztése, marxista képzésük segítése.

Sok új aktívára lenne szükségünk, mert különben a jelentkező középiskolások nagy részét el kellene utasítanunk. A 383-as szobában találsz meg minket.
MDA vezetősége

Közgáz Klub!

Tagsági váltható október 14-ig hétköznap 4–7 óráig. A régi igazolványok csak 14-ig érvényesek, utána már csak az újak jók. Tagsági nélkül még a közgázosok sem jöhetnek be. Ha lány vesz tagságot, akkor számára csak 15 Ft a jegy (egyébként 20 Ft). A bár este 10 után csak kék színű igazolvánnyal látogatható. Közgázos lányoknak, ha van tagságjuk, egy egyetemista srácot bevihetnek a bárba, egyedi elbírálás után.

Szovjet–magyar rektorj találkozókat szerveznek Odesszában október 12–14. között. Palánki Tibor tudományos rektorhelyettes utazik erre a megbeszélésre, ahol a szovjet

és magyar egyetemek közötti együttműködésről és a további feladatokról, azok megvalósításának módjáról folytatnak megbeszéléseket.

A Plehanov Népgazdasági Főiskolára utazott tapasztalatszeresre Szabados Anna és Pál Ottóné az ipari üzemszervezési tanszékéről, Molnár László a piackutató tanszékéről.

A moszkvai Statisztikai Főiskolára utazott László János tanszékvezető, hogy a két intézet népgazdaságtervezés tanszékei közötti együttműködésről tárgyaljon.

Borda Józsefné tanulmányúton vesz részt a MESZI-n. (Moszkvai Közgazdaság-Statistikai Főiskola.)

Ülésezett a Kollégiumi Tanács

- sok a fegyelmesetlenség -

Megtartotta első megbeszélését az elmúlt napokban a Kollégiumi Tanács vezetősége, ahol jelen volt dr. Stark Antal oktatási rektorhelyettes, Kollarik Amália személyné vezető, Hógye Mihály, a vezetőség titkára, Pohankovics István, a KISZ KDB titkára, Stafira Zsuzsa, a Varga Jenő kollégium igazgatónője, több nevelőtanár és DB-titkár.

A két fő napirendi pontot Hógye Mihály ismertette: Először a felvétellel kapcsolatban összegezte az eddigi tapasztalatokat, majd a kollégiumi választások előkészítéséről volt szó.

Ezután néhány egyéb, elsősorban helyi érdekű probléma vetődött fel az ülésen. A felvételekkel kapcsolatban elmondhatjuk, hogy a kollégiumokban nagyrészt befejeződtek már a beköltözések. A Kinizsi utcai kollégium teljesen megtelt. Még a betegszobáknak is van öt lakója. A létszám így 404 fő. Törökbalinton 193 hallgató kapott otthont, közülük 36 külföldi. A Mező Imre kollégium (Makarenkó utca) helyzetére sajnos szintén a zsúfoltság jellemző, miután 109 hallgató költözött be, bár a nemek szerinti megosztás aránytalansága miatt még öt lány számára akad hely (17 jelentkező közül kell választani). A szakkollégiumban összesen 132-en laknak.

A DB-választások előkészítése valamennyi kollégiumban folyik. Törökbalinton már szeptember 12-én tartották meg a lakógyűlést, ahol az I. évfolyamosok számára ismertették a kollégium házi rendjét, előkészítették a jelölő bizottságok megválasztását.

Dr. Stark Antal mint a vezetőség új tagja, felvetett néhány jogos problémát. Többek között a felvételek után

az elutasított hallgatók — különösen azok, akik előző évben kollégisták voltak, panaszkodtak, hogy nem kaptak kielégítő indoklást. Mindössze csak ennyit: „Nem kielégítő kollégiumi munka”. Részletekben kellene megmagyarázni, mert ez valóban nagyon tág fogalom, semmiképp nem konkrét egy-egy hallgató számára!

A fegyelmi kérdés Törökbalinton a legkevésbé nyilvános, már az első benyomások után is. Az idei I. évfolyamosok túl sokat engednek meg maguknak, s a vezetőség úgy döntött, hogy bizonyos túrelmi idő elteltével a kizárástól sem riad vissza adott esetben. Az elsősök kollégiumában nagy gondot okoz a 3 nevelőtanárnak az is, hogy nincs gondnok, ugyanakkor egy tanár sem szívesen vállalná ezeket a teendőket. A probléma egyelőre nyitott, valamint az is, hogy a Kinizsiben megüresedett házfelügyelői állást és lakást (!) ki fogja elfoglalni? Olyan ember kellene, aki a lakás fejében nemcsak a házmesteri teendőket vállalná, hanem kisebb javítási munkákat is meg tudna alkalomszerűen csinálni. Ebben a kollégiumban is vannak fegyelmezési teendők, de itt elsősorban azok a külföldiek viselkednek már-már botrányosan, akik tudják, hogy őket úgysem lehet (legalábbis nehezen) kitenni a kollégiumból. Ezzel sajnos visszaélnék, és az arra hajlamos magyar hallgatókat is magukkal rántják. Külön munkával szerzett pénzzel szeretnék a kollégium tönkrement berendezéseit helyrehozni, de a tavalyi tapasztalatok nem túl kedvezőek: kevés hallgató jelentkezett ilyen munkára.

A vezetőségnek kívánunk eredményes, jó munkát!
E. G.

A PIHENÉS ÉVEI KÖVETKEZNEK

Huszonhét év az egyetemen

A sok-sok évi odaadó munkát utolsó háromnegyed óráját együtt töltöttem a nyugdíjba vonuló Képes Lajosnéval, a kereskedelmi kar dékánjának vezetőjével, szeptember 30-án. Még ezekben a délutáni percekben is akad egy-egy intézési változás, de azért valahogy érzed a különös alkalom hangulatát is. Virág díszítette az asztalát, s volt olyan látogató is, aki gondosan válogatott csokorral a kezében érkezett a dékániba. Előző nap búcsúztatták el a kereskedelmi kar KISZ-esei és a kar vezetősége. Elérkezéskor, amikor erre gondolt, nem is számított ilyen szép búcsúztatásra.

Képes Lajosné 27 és fél évet töltött az egyetemen.

„1950-ben, még a Szerb utcában kezdtem, a tanulmányi osztály vezetője mellett

voltam titkárnő. Jól emlékszem, az első évre akkor 700 embert vettek fel. 1952 tavaszától tagozaton dolgoztam, a másodéven. Akkor úgy volt, hogy csak a második év után szakosodtak a hallgatók. Egy évvel később az elsőévesekhez kerültem, majd 1955 tavaszán helyettesíteni ugrottam be a kereskedelmi kar dékánjának hivatalába, s 1956 óta ez az állandó helyem. Igaz, hogy közben, 1968 és 1972 között igazgatási titkárság, s évfolyam felelősök voltak, de aztán visszaállt a kari dékán hivatalka. Nagyon boldog vagyok, hogy ezen a karon dolgoztam. Bár az utóbbi időben kissé kevesen voltunk, így túl sok volt a tennivaló, hiszen hárman intéztük 1200 hallgató ügyeit-bajait. Általában szeptember-októberben és február-márciusban tetőzött a munka, s bizony ilyenkor, de nemcsak ilyenkor, sokszor hazavittem magamról a gondokat is nap-nap után.”

Képes Lajosné a diákok nagyon szerették és szeretik. Diákpártinak tartják.

„Igen, az vagyok, diákpárti. Nagyon szeretem a gyerekeket, s igyekeztem mindenben segíteni nekik. Jól meg is ismertem őket, illetve jónéhányukat, hiszen gyakran megfordultak nálam. Elsősorban anyagi természetű gondjaikkal, ösztöndíjakkal, útlevelekkel, s persze tanulmányi ügyeikkel kapcsolatban. Saj-

nos sokan és sokszor nem tartották be a fogadó időt, de nem egyszer nem volt szívem elküldeni őket, mondván, hogy majd a hivatalos időben jöjjenek. Persze jó, megértő dékának is kellene ahhoz, hogy a diákok ügyeit számukra kedvező módon oldjuk meg. Négy dékánal dolgoztam együtt, s közülük talán Soly-már elvtársal és Kreskay elvtársal volt a legkellemebb az együttműködésünk; nagyon megértőek voltak. Egyébként olyan jól esik, hogy a diákok nem felejtenek el; sokukkal ma is tartom a kapcsolatot, felhívom telefonon, vagy előjönnek személyesen gyermekükkel beszámolni életük alakulásáról. Nem is tudom, hogy elmondjam-e? Itt tanult a hatvanas években egy koreai diák. Egyszer, jóval végzése után, egy repülőgépen a véletlen összehozta őt Nagy Vilmosnéval, aki a nyelvi intézetben tanított annakidején. Első kérdése az volt: hogy van a tanárnő. A második pedig az: ott van-e még a Képesné a dékániban. Hát ez olyan jól esett.”

Néhány generációt megismerhettem munkája során közelebbről is. Arról, hogy milyenek, s hogyan változtak a fiatalok, ezt mondja:

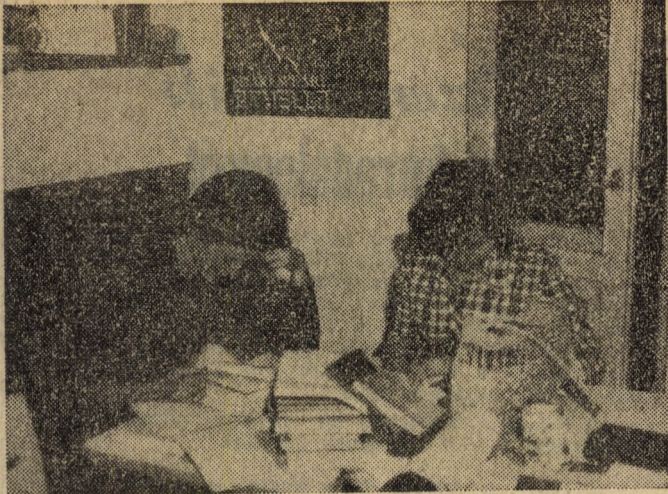
„Mindig jó volt a fiatalok között dolgozni. Általában rendezek, tiszteletudók a gyerekek. Az utóbbi három-négy évben azonban mintha

egy kissé erőszakosabbá, rámenősebbé, s talán kevésbé udvariassá váltak volna. Ez nemcsak az én véleményem, hanem a kolléganőim is így látják. Persze azért vannak nagyon szolid, rendes hallgatók ma is. Hosszan sorolhatnám azokról a nevét, akik az évek során különösen a szívemhez nőttek.”

Képes Lajosné az egyetem 25. évfordulójára, munkája elismeréseként is, emléklapkot kapott. Most életében új szakasz kezdődik. A fárasztó, hosszú, dolgozó évek után a pihenés.

„Elfáradtam már, nem is kicsit. Pihenni szeretnék, ezért is kérem a nyugdíjaztatást. Egy évig semmilyen munkát nem végezek, de azért unatkozni sem fogok. Van két unokám, akikre így jóval több időm jut, s bepótolhatom végre a nagy restanciát; sokat akarok olvasni, múzeumba járni, s egyáltalán kikapcsolódni. De azért nehéz a búcsú; nagyon szerettem ezt a helyet. Hogy mitől válok meg a legfájdóbb szívvel?... Hát a gyerekektől. Nagyon-nagyon fognak hiányozni.”

Októbertől kisebb-nagyobb dolgaimkal már nem hozzá fordulunk. Ha valakinek a dékán hivatalkában akadt dolga, nem azt mondta, hogy „megyek a dékániba”, hanem azt, hogy „megyek a Képesnéhez”. Közkedvelt, népszerű volt. Hiányozni fog ő is nekünk.
Borsi László

Ismerkedés az egyetemi tankönyvekkel

Ha az esti órákban jár arra az ember, és ismeretlen a környéken, a közvilágítás nemigen segíti, hogy mielőbb megtalálja, amit keres. De azért előbb-utóbb ráakad az emeletes, modern vonalú épületre, ami magasságával, egyáltalán méreteivel kiemelkedik a vidék földszintes családi házaik közül, jelezve: csak ez lehet a kollégium.

Milyen más kép fogad bennül! Jól kivilágított, tisztára súrolt folyosók, lépcsők mutatják az utat. Az első benyomás — ami sokak szerint döntő fontosságú — határozottan kedvező.

Új igazgató, új lakók; röviden ez jellemzi a törökbálinti kollégiumot. Az utóbbi természetes, hiszen minden évben az első évfolyamosok laknak itt.

Dr. Hardi László egyetemünk fő tanszékén tanít, és igazgatja a kollégiumot. Amíg itt lesz, otthona egy kis szoba, ahol nem parketta van, csak mosható linóleum; az ablakon nem ér földig a függöny, csak „kerettől keretig”. Kényelmes fotelek, rend, kellemes meleg fogadja a látogatót.

Hogyan kezdődött a munkája?

Nem mondhatom, hogy zökkenőmentes volt a beindulás, illetve a beköltözés. Nem kaptunk pontos listát az elsősökről, a nevek — és ezzel együtt a nevek — elíródtak, és ez zavarokat okozott a szobabeosztásnál. Több szempont alapján döntöttük el, hogy kik kerüljenek a négyágas szobákba. Figyelembe vettük, hogy a külföldi diákok mellett magyarok

is legyenek, ami megkönnyíti a nyelvtanulást, de ugyanakkor lehetőleg saját nemzetbelieket tegyünk egy szobába. Nem különítettük el a fiúkat a lányoktól, egy emeleten vannak fiús és lányos szobák is.

A fenti beszélgetés az igazgató szobájában zajlott, az alábbi kérdéseket pedig fel tettem mind az igazgatónak, mind a hallgatóknak az egyik hangulatos fiúszobában. Így egymás után tudjuk meg a nem mindig egybevágó véleményeket, és könnyen lemérhető egy-egy kérdés súlya a két fél szemszögéből.

Milyen a kollégium fel szereltsége?

A Törökbálinti Állami Gazdaság tartja fent az épületeket. Megpróbálják minden évben kimeszteni a kollégiumot, ami elég problémás, ugyanis az a helyzet, hogy az év minden szakában laknak itt. Tanévben az egyetemisták, nyáron építőtáborosok, és tanév elején itt tartjuk a gólyatábor, gyakorlatilag alig van idő a karbantartásra. Idén ezt 24 órás műszakra sikerült mégis megoldani, a gólyatábor idején.

Hajlandók lennének arra, hogy a meglévő vaságysokat kicseréljék faágyakra, de sajnos ez sokat nem változtatna a helyzeten, mert az emeletes ágyak ellen van kifogás; a diákok szerint „kaszárnya” jellegű a kollégiumnak.

Van sportolási lehetőség is, mert az épülethez focil- és teniszpálya is tartozik — tudom meg mind ezt az igazgatótól.

Hát, pálya az van, de a

Kollégiumi élet Törökbálinton (tapasztalatok egy hét után)

sportszertárnak nevezett helyiségben az összes szerelés két pingpongütőből, egy hárlóból, néhány rossz futballlabdából és használható kosárlabdából áll. Ez „kicsit” kevés 350 embernek.

A hallgatók sérelmezése igazán jogos. Amit hiányolnak, az mindössze néhány száz forint értékű sporteszköz. Erre vajon miért nincs keret? Vagy csak figyelmetlenségéből maradt el eddig a labdavásárlás? A kérdés költői marad, de a válasz valószínűleg kifogás szagú lenne.

Mi a véleménye a jegyelemről?

Akad pár sűrűlódási felület, de ezek igazán nem komoly kérdésekben fordulnak elő. Pl. az egyik ilyen: igyekeztünk, hogy lehetőleg azokat költöztessük össze, akik az egyetemen egy csoportban tanulnak. Ezt sajnos, nem vették észre a diákok, és így egymás között csebereltek szobát — főleg azok a fiúk, akik a katonaságnál megismerték egymást. Ez nem is lett volna baj, ha szólnak nekem — legalább utólag —, hogy mégis tudjak róla. Elég kellemetlen helyzetbe kerültem, amikor az én listám szerint még a 22-es szobában volt egy hely, ahová beosztottam egy külföldi hallgatót, akinek végül az 5. vagy 6. szobában találtunk helyet, „láncfolyamatá” alakult cserék miatt. Más: köztudott,

hogy 2 db emeletes ágy van a szobákban, amit a fiúk önkényesen szétszedtek. Emiatt a takarítónőkkel kellett vitatkoznom, mert szóvá tették, hogy nehezebben tudnak takarítani. Tudom, hogy ezek „piti ügyek”, de azért nem szabad túl szabadon engedni sem őket, már az év elején.

Eddig az igazgató „panaszlistája”.

A hallgatók ugyanerről:

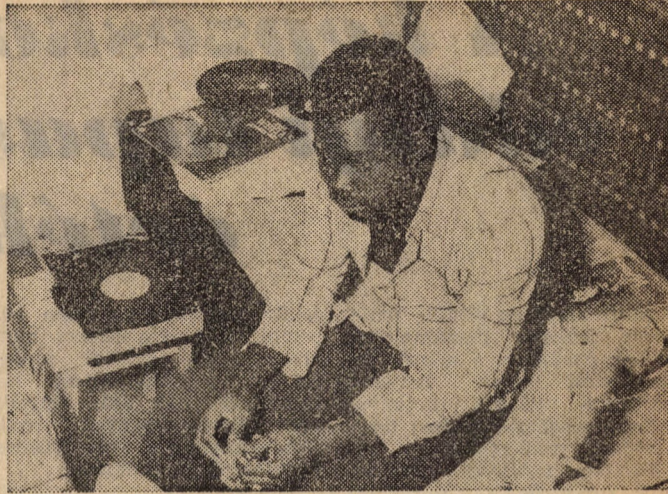
Beköltözés után pár nappal volt lakógyűlés, ahol az egyik napirendi pont az ágyak szétrakásával kapcsolatos probléma volt. Most őszintén, nem esztétikusabb így?!

Igennel kell válaszolnom a kérdésre, mert sokkal barátságosabb így a szoba, bár kevesebb a hely, de mégis otthonosabb az elrendezés. Nem vitatom az igazgató érveit sem, egy idős takarító néaninek nem mindegy, hogy hány ágy alatt kell takarítani. De nem lehetne egy kis jóindulattal kezelni ezt a „fegyelmetlenséget”?

Időbeosztás szempontjából nem jelent problémát, hogy éppen az elsősök, az új egyetemisták laknak ilyen messze, és sokat kell utazniuk?

Az igazgató szerint:

Biztos, hogy van előnye is, hátránya is. De azt hiszem, szerencsésebb ez így, mert nincs meg annyira a

Otthonos hangulat

város (itt) rossz értelemben vett vonzása. Ha délután 4 óra körül hazajönnek a hallgatók, nincs kedvük visszamenni 6-ra moziba. Ha pedig itt maradnak, sok választás nincs, olvasnak. Nem baj, ha nem tankönyvet, mégis többet ér, mintha Pesten csavarognának. Néha persze moziba is kell menni, de ilyen körülmények között jobban megdöglök, hogy mit érdemes megnézni és mit nem.

Itt talán azt is előbb megszokják, hogy a maguk urai. Nemcsak anyagilag, hanem időbeosztás szempontjából is. Meg kell tanulniuk mindezt jól kihasználni, ami nem könnyű, de egy kis akarat-erővel nem is olyan nehéz.

Es a hallgatók álláspontja:

Pontos napirend alapján kell beosztani az időt, ha azt akarjuk, hogy mindenre jusson. Üres órákban általában a könyvtárba megyünk. Sokszor délután 4-ig is vannak előadások, és mire haza-

érünk, már elég fáradt az ember ahhoz, hogy leüljön tanulni. De ahogy a II. évszektől hallottuk, távolság ide-oda, visszasírják a törökbálinti kollégiumot rendezettség, kellemes környezete miatt.

Nekem ez már a második kollégium, ahol Magyarországon lakom — mondja Mavoungou Bayonne, Kongóból érkezett diák. — Sokkal jobb itt nekem, mint a Budaörsi úton, jó a társaság, három magyar fiúval lakom együtt, és mindennap egyre többet értek meg a beszélgetésükből.

Mi sem mondhatunk mást, csak azt, hogy jól érezzük magunkat, az „új otthonban” — csatlakoznak a magyar szobatársak a kongói diák véleményéhez.

Egy évig lesz otthona az I. évfolyamosoknak ez a kollégium, és rajtuk is múlik, hogyan telik majd el ez az év. Egressy Gabriella

ÖRÖM ÉS ÜRÖM

Gondolatok egy hónap nyári munka után

MINT A DIÁKSÁG NAGY RÉSZÉ, nyaranta én is munkásruhát öltök, és így töltök el több-kevesebb időt egy-egy gyárban, üzemb, boltban, hivatalban, vagy a mezőgazdaságban. Az ilyen nyári munkák azonban nemcsak a pénzértéke, hanem az újabb élmény, tapasztalatokat is jelentenek. Van, aki szinte tudatosan keresi az utóbbiakat. Én is a „műkedvelők” ezen csoportjához tartozom valom magam, s többek között ez indokolja azt is, hogy minden évben máshol vállalkozok munkát. Így módomban nyílik arra, hogy az élet mind több területére nyerjek rövid bepillantást a dolgozók mind szélesebb rétegeinek életmódját, munkakörülményeit ismerjem meg, környezetükkel szoros összhangban.

Természetesen, ezek a kérdések nem adódnak ilyen egyszerűen és magától értetődően a valóságban. A mindennapok sokszor monoton csendjében, kimondva és kimondatlanul is érlelődnek ilyen, sokakat érintő gondolatok, problémák az üzem kisebb-nagyobb közösségeiben.

Néha csak egy-két ember ügyes-bajos dolgaival van szó, néha azonban túlnőnek az egész üzem keretein is, fontosságukat tekintve.

A gépek mellett, a régi munkásokkal együtt örültem a sikeres napok jó teljesítményeinek, s még sok más kisebb-nagyobb dolognak, eseménynek. Egy fárasztó munkanap után is büszkeséggel néztem végig a technika kisebb csodáin, a modern gépsorokon, s szinte természetesen tűnt már néhány nap után, ahogy a régi dolgozók mutatták be leendő munkám eszközeit: „okos kis, gépek ezek”.

A NÉHÁNY HÉT SORÁN ez évben is az öröm és üröm furcsa keverékében volt részem.

Örömmel tapasztaltam például, hogy ugyanazon a gépsoron napról napra mindig akad valami érdekes, egy újabb megoldásra váró probléma, s a jóleső meglepődöttség, amikor a teljesítmény eléri a 120–150 százalékot is. És jólesett átvenni fizetéseket a megérdemelt pénzt is.

De: hányszor álltam unatkozva a gépek mellett, majdnem nyolc órán át végig, mert megjavításuk a villany-szerelők és géplakatosok szakmai párviadala folytán később?!

A munkaszervezés minden ilyen döccenője alkalomával részint az állástól való fáradtság miatt is, pesszimistább gondolatok jártak a fejemben. Ilyenkor jutott eszembe, hogy a diákoknak esetenként 2–6 forinttal is alacsonyabb az órabére, holott ugyanazt a munkát végzik, s legalább olyan becsületesen (nem számítva a minőségileg többet nyújtó szakmunkásokat), mint az állandó munkások. Ilyenkor tűnt fel a szervezők több hiányossága is. S már szinte az „Egy ülés jegyzőkönyve” légtömbben éreztem magam, mikor megtudtam, hogy az új üzemből azért folyik ki a hűtővíz, azért nem pontosak a gépek, s azért döccög így egyelőre a termelés, mert az építő vállalat egy év késéssel adta át a műhelyt, viszont a gépeket a külföldi cégek már tavaly elszállították. Azokat pedig feltétlenül munkába kellett állítani, egyrészt, mert tönkremennek megfelelő tárolóhely híján, másrészt, mert lejár a jótállásuk, s még csak próbáuzemelve sem voltak.

SOVÁNY VIGASZ: jövőre már minden a legnagyobb

rendben fog menni. De vajon mennyit veszítenek a munkások a vállalat, s ezen keresztül az ország ez ilyen, sokszor pusztán szervezési hibák miatt?

Üröm az örömben. Különböző azóta már átadták ezt az új üzemből, véget ért a próbáuzemelés. A tágasabb, tisztább helyen a legmodernebb gépsoroknál termelnek az emberek, és mutogatják, milyen szép helyen dolgoznak. Örülnek. S örültem én is, hogy amikor a rádióból, tv-ből egyre gyakrabban hallok a több tekintetben lazának mondható munkafegyelméről, ugyanakkor főnökeim a kétszer előforduló, 5–10 perces késésemet szigorúan véve, órabérmegvonással büntették. Örültem? Akkor inkább bosszankodtam miatta, mindenesetre biztató jelenségnek tartom, főleg, ha minél szélesebb körben elterjed.

Így teltek munkás-hétköznapjaim, vegyes érzésekkel teltve, de végül is a pozitív hatások túlsúlya maradt meg bennem ebből a nyárból. Mivel nem feledtem az előforduló bosszúságokat sem, írásomban így örökítem meg idei nyári munkavállalásom, példákat hozva egy átlagos diák több irányú észrevételeire.

Molnár Erzsébet Mária

Drámatörténet, filmgyártás és forgalmazás

Új alternatív tárgyak a speciális szakemberképzésben

Kissé különösnek tűnő felhívásra lettem figyelmes nemrégiben a harmadik emeleten járva: „Drámatörténet, filmgyártás és forgalmazás (alternatív tárgyakra) jelentkezés a gazdaságpolitikai kutatócsoportnál”. En is ellátogattam Elbert Jánosnak egy nagyszerű drámatörténeti előadására, s úgy véltem, megérdemelt a téma néhány sort a nyilvánosság előtt is. Ezért kerestem fel dr. Stark Antal oktatási rektorhelyettes, hogy felvilágosítást kérjek tőle.

Hogyan került sor ezekre az egyetem profiljától kissé idegennek tűnő alternatív tárgyakra, ki kezdeményezte bevezetésüket, oktatásukat?

Régi megoldatlan probléma, hogy a különböző kulturális területeken gazdasági szakember-hiány van, pedig itt is nagy szükség lenne rájuk. Ebben a helyzetben történt az, hogy a Kulturális Minisztérium és a Fővárosi Tanács kért bennünket, vállaljunk mi is részt egy speciális szakemberképzésben. Felmerült, hol is lehet igény ilyen szakemberekre. Hogy csak néhányat említek a sok terület közül: színházaknál, filmgyártásban és forgalmazásban, hangfelvételgyártásban, de a műzeumoknál és könyvkiadóknál is kellene a gazdasági szakemberek. Mivel túl

heterogén és túl széles ez a skála, abban egyeztünk meg, hogy egyelőre csak a művészeti ágak részére próbáljuk bevezetni az alternatív oktatást. Kapóra jött, hogy egyetemünkön kialakítottuk az alternatív blokk-rendszert, de mivel ezen tárgyak oktatásához egy csomó előfeltételre lett volna szükség, ezért idén mintegy próbálkozásként — nem alternatív blokk, hanem csak két alternatív tárgy bevezetésére került sor. A későbbiekben ez három féléves tantárgy lesz.

Az első kettőben a területek alapos megismerése a feladat, majd ezt követően ezek speciális, gazdasági kérdéseivel ismerkednek meg hallgatóink. Tehát láthatjuk, mégsem annyira idegen ez, mint amennyire az első pillanatban látszik, talán inkább szokatlan. A végső cél itt is a gazdasági szakemberek képzése — ha úgy tetszik kísérlet, próbálkozás.

Az októbertől a Kulturális Minisztérium, illetve a Fővárosi Tanács biztosítja — részben gyakorlati szakemberek, részben a Színház- és Filmművészeti Főiskola tanárait tartják az előadásokat.

Az újszerű alternatív tárgyak visszhangja — hangsúlyozom, elismerő visszhangja — hamar elterjedt a hallgatók körében és sokan próbálkoztak az utolsó pillanatban is átiratkozni. Mi önnök erről a véleménye?

ben és sokan próbálkoztak az utolsó pillanatban is átiratkozni. Mi önnök erről a véleménye?

— Ennek a nagy vonzerőnek az oka a tárgyak újszerűsége, más mint az itteni oktatás és az új mindig vonzza a fiatalokat. Ezeken az órákon olyan ismereteket is elsajátíthatnak, amik az általános műveltségnek is részét képezik. A másik pedig, hogy egy kicsit szórakozva tanulás ez, mivel az oktatás gyakorlati jellegű lesz (vetítés, közös színházlátogatás stb.). Amikor tavaly év végén meghirdettük, körülbelül 65–70 fő jelentkezett. És most az év elején rendkívüli érdeklődést tapasztaltunk. Csak azoknak a jelentkezését akartuk elfogadni, akiket nem vettek fel más alternatív tárgyakra, mivel azok a csekély létszám miatt nem indultak be. Nem ellenőriztük eléggé, hogy valóban csak ilyenek jelentkeztek-e az említett két tárgyra, így mire észrevettük, hogy túl nagy az érdeklődés, már több mint 100 fős volt a létszám, ezért zároltuk. Ha ezt nem tesszük, már 150–200 emberrel kellene számolnunk és ez a minőség rovására menne. Ezekkel a tárgyakkal nem vonjuk el az embereket a szakképzéstől, mivel csupán heti két órától van szó. Persze alternatív blokk esetében más lenne a helyzet, ez az aránytalanság nagy gondot okozna. Egyáltalán nem tartom hibának, hogy ilyen sokan jelentkeztek.

Nem tartozik szorosan az elkezdett témánkhoz, de mivel az alternatív oktatással kapcsolatos, megragadnám az alkalmat. A tanárszakos hallgatók kifogásolják, hogy nem

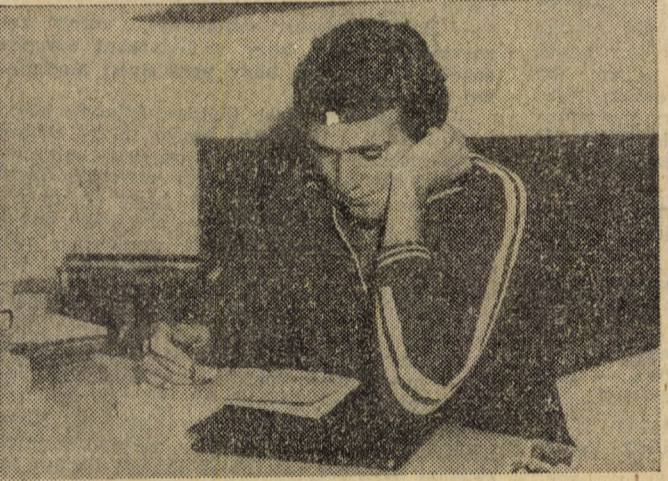
választhatnak olyan szabadon az alternatív tárgyak közül, mint a többi szakon. Mi ennek az oka?

— Valóban van ilyen, hogy az 5 lehetőségük valamelyest szűkebbek, de ez összefügg a tanárképzés megváltoztatásával. Ugyanis most szakcsoportos képzés lép a korábbi két szaktárgyas oktatás helyébe. Ez azt jelenti, hogy míg korábban két tárgyat oktatnak az itt végzett tanárok, most lényegesen szélesebb körben tevékenykedhetnek a szakközépiskolákhoz kikerülve. Mindezt a kötelező órakeretben nem tudjuk megvalósítani, ezért volt szükség az alternatív tárgyak körének szűkítésére.

S végezetül az iránt érdeklődnek, vannak-e az alternatív tárgyak problémák és mire hívná fel az oktatók, illetve a diákok figyelmét?

— Mivel ez egy gyűjtő fogalom és négyféle szemínáriumot takar — alternatív blokkok szakszeminárium, alternatív tárgy és a prozeminárium — ezért mindegyiknél más és más a helyzet és a feladat. A jelenlegi alternatív tárgyak oktatásával nincs problémánk. Most, a következő félévben bevezetésre kerülő alternatív blokkok előkészítése jelenti a legnagyobb feladatot. Itt már komoly gondot okoz a megfelelő arányok kialakítása. Kérésünk csak az lenne a tanárszék felé, hogy hallgatóikat ne ösztönözzék arra, hogy csak a saját szakvezető tanszékükhöz kapcsolódó tárgyakat válasszák.

Vona Annamária

Fotók: Lekka Sándor

A képzéskorszerűsítés eddigi tapasztalatainak értékelése

Mint arról az elmúlt tanév során többször beszámoltunk a lap hasábjain a képzéskorszerűsítési elvek tantervi, program- illetve tananyagjellegű megfogalmazásai tervszerűen realizálódnak. Az 1973/74-es tanévvél elkezdődött korszakos tantervi munkálatainak folytatásának és rész-kérdésekben sok döntés, határozat született. Mindegyik határozat egy állomása egy döntő szakasz lezárásának. E munkálataiban fontos határkő letételére került sor az elmúlt tanév végén, amikor a pártbizottság megvitatta Berend T. Iván rektor beszámolóját a képzéskorszerűsítés helyzetéről, személyi, tárgyi és szervezeti feltételeiről. Idősebb és célszerű, hogy a témában a pártbizottság is állást foglaljon — ez volt az egyöntetű vélemény a pártbizottság tagjai körében.

A rektor beszámolója első részében áttekintést adott a képzéskorszerűsítés bevezetésének körülményeiről.

„Belső és országos feladatok határozták meg, hogy 1973/74-től megindult a korszakos tantervi munkálatai új hulláma.” Ez alatt értendő az 1968-as egyetemi reform számos eleme felülvizsgálatának szükségessége, valamint az MSZMP oktatáspolitikai irányelveinek egyetemi alkalmazása.

A képzéskorszerűsítés két szakaszon ment át. Az első a helyzetlemzés és a tervek kidolgozása volt, a második a kivitelezés. Az 1974/75-ös tanévről a helyzetlemzés és a terv kidolgozásának munkája. Az 1975/76-os tanévben megindult a kivitelezés szakasza. E tanév során került vitára a tanterv előzetes vizsgálata és az úgynevezett „fehérkönyv”; a két kötetben kiadott teljes tananyagprogram-gyűjtemény, 1976. május 25-én fogadta el az egyetemi tanács az új tantervet. Ezzel tulajdonképpen a kivitelezés munkájának lényeges fázisa lezárult. A korszakos tantervi és tanterv-kivitelezési munkában az 1976/77-es tanév egyik központi feladata volt az alternatív blokkok részletes kidolgozása és a programviták lebonyolítása. A szaktárgyi programok, a blokkok „igéreiteit” a következő időszakban váltják valóra a tanszékek.

A beszámoló további része a soron következő feladatokról a tárgyi, személyi feltételekről és a sorra kerülő szervezési feladatokról adott tájékoztatást.

Nagy és konstruktív munkát végeztünk az elmúlt időben és még van is tennivalónk — fejtettük ki véleményünket a pártbizottság tagjai a felszólalások során. Az elismert szavakon túl azonban többet szívesen éreztünk, hogy e múlttal kapcsolatban egy-két problémára is kitérjenek.

Voltak ugyanis, akiket érzékenyen érintett a beszámolóban az a része, amely a korszakos tantervi szemlélettel szembeállítva magatartását bírálta:

„A gyakran heves viták ebben a periódusban (tantervi munkálataiban) sem nélkülöztek a szélsőségeket úgynevezett változtatásról elmentkezett az a korábbi nézet — az egész munkálatait végig kísérve —, mely minden változást opponált. Felütötte a fejt a má- korábban elfogadott határozatok ismételt megkérdőjelezése, ami sok felesleges vitára, idő- és energiapazarlásra vezetett.”

Valóban számtalan ellenvélemény született a képzéskorszerűsítéssel kapcsolatban, azonban az ellenvéleményeket — úgy vélték — helytelen ily summásan egy kalap alá venni. Ez sérti azokat, akik élve véleménynyilvánítási jogukkal, szükségképpen opponáltak a tanszék nevében, ha az állami vezetés jó szándékú, és szakszerűtlen javaslatokat képviselt. Ebben az esetben az ellenvéleményt képviselő

semmiképpen sem hibáztak. Aki nem ellenzi, nem biztos, hogy egyáltalán támogatja is a korszakos tantervi munkát a viták után maradt ellenvélemények, azok mindenképpen a korszakos tantervi végrehajtását nehezítik.

Természetes, hogy van és lesz is ellenzék minden változásnál. Sőt, a pártbizottságnak is kell bátorítani a jövőben a kritikai szellemet. Fórumot kell, hogy kapjon az ellenvélemény, hogy vitázni tudjunk vele. Szükség van rá, hogy a legbonyolultabb problémák is egyszerű kompromisszumok létrejöttével segítsünk.

De azokban a kérdésekben, amelyekben döntés és határozat született, az elfogadott határozatokat ugyanolyan kötelezőnek, egyenesen végrehajtani — állapították meg a pártbizottság tagok.

A felszólalók közül voltak, akik szerint az 1975 tavaszi, együttes pártbizottsági-egyetemi tanács ülésen úgy érződött, hogy a korszakos tantervi munkálatai gyorsasága a demokratizmus rovására ment.

A demokratizmust nem mindig szolgálja az értekezletek sorozata — mondták. — Sokkal inkább feltétele a demokratizmusnak az, hogy hol születik a koncepció; hogy ki-vülről viszik-e be és fogadtatják el a testülettel, avagy a testületen belül alakítják ki azt; kétoldalú vagy egyoldalú a koncepcióval kapcsolatos vita; a vitában érvelkelés sikerül-e meggyőzni az ellenvéleményeket vallókat, vagy hivatali, hatalmi pozícióból diktáljuk a tennivalókat. Mindezekkel a kérdésekkel kapcsolatban sok zavaró tünet volt tapasztalható 1975 májusáig. De utána érdemileg rendeződött és egészen zártult le a folyamat.

A demokratizmus kérdéseiben azonban volt, aki a fent említett ellentétes vélemények adott hangot:

A korszakos tantervi széles demokratizációs folyamat vette kezdetét az egyetemen, amelyben rendkívül érdemelnek azoknak, akik részt vettek a különböző munkabizottságok tevékenységében. Ez nagyon pozitív eredménye az elmúlt időnek.

S hogy nem következett be az első időszakban nagyobb probléma, az annak köszönhető, hogy az állami vezetés széles körben támaszkodott a véleményekre.

Voltak akik bírálták a beszámolót, mert a problémákról, a nehézségekről csak utalásszerűen szólt. Pedig még lehet javítani, pótolni sok mindent — mondták —, hiszen a gyakorlati végrehajtás ezután kezdődik. Siettünk a képzéskorszerűsítéssel helyes irányban, azonban a legalapvetőbb feladatok kimunkálására gyakran nem jutott elég idő. Nem haladtunk meggyőzően előre a közzajdasági gyakorlat és az ágazati funkciók kérdésében, a főiskolai képzés elkülönítésében.

Egy csomó állásfoglalást nem úgy választottuk meg, ahogy elhatároztuk, például a matematikai differenciált képzést. Van egy sor kérdés, amelyben született állásfoglalás, de nehéz a megvalósítás. Nem tisztáztuk a külkereskedelem és a külgazdaság közötti különbséget.

Tiszázatlan a kétéves közzajdasági oktatás fő irányváltottsága. Nem léptünk előre a termelési gyakorlatok ügyében, pedig feltétlenül szükség lenne rá. Mindezeket látva, voltak, akik a rektori beszámolót kissé utópisztikusnak tartották a jövőt illetően, mert a problémák miatt előre láthatóan az elkövetkező néhány év zajosabb lesz, mint a korábbi évek voltak.

Egyik lényeges vonása volt a korszakos tantervi és személyi, anyagi feltételek biztosítása, erről is részletes tájékoztatást adott a beszámoló. „A terhelési kimutatások bizonyítják, hogy az új tanterv következtében — teljes kifutást figyelembe véve — a tanórák szá-

ma — a nyelvoztatás nélkül — csökken a régi tantervhez képest, tehát mennyiségi igény a létszám tekintetében általában összegyemémi vonatkozásban nem jelentkezik. A nyelvi képzés nélkül a többi tanszéken az átlagos terhelés oktatónként heti hat óra.” Mindennek ellenére, voltak, akik nem látták megnyugtatónak a feltételeket a jövőre nézve.

A korszakos tantervi oktatói terhelés számszerűleg is növekszik — hangsúlyozta az egyik pártbizottsági tag —, és itt nemcsak óraszám, hanem minőségi munka növekedéséről is szó van. Ha a mai körülményekre azt mondjuk, hogy a feltételek biztosítva vannak, akkor a feladat súlyát becsüljük le.

— hangzott a figyelmeztetés. (1977 szeptemberében a beszélgetések, vizsgálatok minden tanszékvezetővel megtörténtek, amelyeknek a létszámalkulására vonatkozó határozatáról tájékoztatást adunk legközelebbi számunkban.)

Az egyetem ugyan túljutott az extenzív létszám-bővülés stádiumán — szögezte le a beszámoló —, de bizonyos területeken a mérsékelt létszámfejlesztés szükséges, a a nyelvoztatásban pedig nélkülözhetetlen.

A létszám-gond enyhítésére az egyetemi tanács úgy határozott, hogy a következő időszakban megszünteti a státuszok örökösödését,

hogy egy-egy tanszéken változatlanul ugyanannyi státusz legyen, mint 10–15 évvel ezelőtt. Minden státusz felszabadulás esetén illetékes testületnek döntenie majd, hogy a státusz betöltése a megüresedett helyen, vagy más területen történjék.

A korszakos tantervi munkájára fokozott figyelmet kell fordítani — hangsúlyozták a felszólalók. Ellenőrizni kell folyamatosan, hogy a változtatások, amelyek elhatároztunk, meg is valósuljanak, többek közt a tananyagviták során.

Többen hiányolták a beszámolóban a tanulmányi és oktatási fegyelm javítását célzó intézkedéseket, valamint a korszakos tantervi munkálataiban a tudományos tevékenység szerepének kiemelését. Az észrevételeket a rektor összefoglalójában köszönettel vette.

E természetesen vita lezárásaként a pártbizottság elfogadta a rektori beszámolót és kiegészítéssel beterjesztett határozati javaslatot. A pb állásfoglalásával megerősítette az eddigi korszakos tantervi munkálatai fő irányait, eredményeit, az elfogadott intézkedéseket.

A határozat ugyanakkor a pártbizottság fontos feladataként jelölte meg a korszakos tantervi munka következő fázisában a tananyagok eszméletlen ideológiai tartalmának szüntelen fejlesztését. Ennek érdekében az a célkitűzés, hogy a pártalapszervezetek és a pártosportok kezdeményezzék, támogassák és ellenőrizzék a tanszéki, tanszékközi tananyagvitákat.

A tananyagok korszakos tantervi munkálatainak elengedhetetlen feltétele az oktatói ideológiai képzésének erősítése is.

A pártbizottságnak biztosítani kell a tudományos viták aktív, nyílt, kritikus, elvtársi légkörét, a tananyagok tartalmi továbbfejlesztése érdekében. Mind ezt a demokratikus centralizmus egyetlen elvénél, a párt és állami határozatok betartása, és a vele összefüggő agitációs- és propagandamunka, az információ gyors áramlása és a konkrét választás biztosítása mellett.

A határozat második részében a pártbizottság az állami vezetés figyelmét hívja fel arra, hogy

az elkövetkező évek feladatait a tartalmi tananyagfejlesztési munkálatai képezze, amelyhez a nyugodt munka feltételeinek biztosítása alapvető követelmény.

További vizsgálatokra van szükség a szaktárgyak, alternatív blokkok, alternatív tárgyak és a szakszemináriumok közötti kapcsolatok tisztázására. Tovább kell munkálkodni az alaptárgyakban és az alternatív blokkokban jelentkező specializáció és integráció megfelelő arányainak kialakítására, az átfedések kiküszöbölésére. Változatlanul fontos feladat a személyi és tárgyi feltételek biztosítása, az oktatási és számonkérés módszertani és tartalmi kérdéseinek tisztázása, a képzéskorszerűsítés és a tudományos munka egysége. A képzéskorszerűsítés további munkálataival kapcsolatban ezen túl kijelölte a határozat az OTB, a vb és a pb feladatát.

H. E.

Szemtanúk a forradalomról

Kelen Jolán 1910-ben lépett be a Galilei körbe, és a kör előadója, egy ideig titkára. 1917-ben részt vett az antimilitarista mozgalomban, ezért 1918-ban letartóztatták és megfosztották tanári állásától. Megalakulása óta a KMP tagja. A Tanácsköztársaság idején a Közoktatásügyi Népbizottság gyermekszociális osztályának vezetője, a Budapesti Központi Forradalmi Munkás- és Katonatanács tagja.

A ma 86 éves párttag így emlékszik vissza az 1917-es forradalmi idők budapesti hatására:

„... 1917. november 8-án megjelent az Est lapban, hogy Oroszországban győzött a forradalom és békejobbot nyújtanak az egész világnak. Aznap este színházban voltunk. Az igazgató félbeszakította az előadást és közölte, hogy Oroszországban kitört a forradalom, a bolsevikok vették át a hatalmat. Mindenki felállt. Valaki felolvasta a Békedekrétumot; a többség először hallotta Lenin nevét. Sokan sirtak, még azok is, akik nem értettek egyet a forradalommal.

Az ezt követő napokban megindultak a találgatások. Alkalmában rövid, epizódnai szerepet játszottak a forradalomnak Oroszország életében, történelmében. A hadaló értelmiség biztosra vette, hogy vége a háborúnak, és azt is rebesgették, hogy csak a nép vehet véget a harcoknak. Egész Budapest lázban égett.

Lenin neve egyre gyakrabban jelent meg az újságokban, a Pesti Naplóban olvashattuk az Áprilisi Téziseket, amit akkor még nem így hívtak. Karácsony táján megjelent Pásztor Árpád Leninről szóló verse. Ez volt az első magyar nyelvű vers, amit a nagy forradalmárról írtak...”

Hétköznapi eurokommunizmus

Interjú dr. Hardi Péterrel, a filozófia tanszék adjunktusával

Több mint két évezet az a szó: eurokommunizmus. A polgári sajtóban először 1975-ben, a három nyugat-európai kommunista párt (SKP—OKP—FKP) római találkozója után tűnt fel, és azóta hihetetlen karriert futott be. Eleinte ugyan csak idezőjelben használták, de a fogalom hamarosan önállóította magát, s ma már mindhárom párt elfogadja, csak legfeljebb nem teljesen ugyanazt érti alatta. Ebben egyébként nincsenek egyedül, ma az eurokommunizmust, ideológiai, politikai pártállástól függően, szinte mindenki másként magyarázza — a leginkább elfogadott az a nézet, amely a nyugat-európai kommunista pártok, mindenekelőtt a három fent említett párt politikáját érti alatta: hozzátéve, hogy a fogalom így hamis, hiszen (ahogy Kádár elvtárs mondta a római sajtóértekezleten), „Európa az Uralig terjed”, nem pedig a szocialista országok határáig. Mindenesetre a legutóbbi Polvax után e bővítés kifejezést új oldaláról ismerhettük meg; kiderült, hogy nemcsak ideológiai nézeteltérések, politikai vitákra ad kiváló alapot, hanem remek „mozgósító erő” is. Egyes rossznyelvek szerint a golyabál másor óta nem voltak annyian az I-es előadóban, mint csütörtökön, amikor is eurokommunizmus ügyben Horn Gyulának helyettes vezetője válaszolt a kérdések tömegére.

A közel ötszáz hallgató látványa (még a lépcsőkön is ültek) a késő esti órákban legálábbis elgondolkodtató volt: — Vajon miért érdekli az egyetemi hallgatókat ennyire ez a kérdés, és miért pont ez a kérdés érdekli őket? — Ne gondolja, hogy csak az egyetemistákat érdekli — mondja Hardi elvtárs. — Társadalmi munkán dolgoztam a BKV-nál, ahol az egyszerű szakmunkásokat ugyanúgy foglalkoztatta a téma, mint önöket. Csak legfeljebb ők kevésbé tájékozottak.

S hogy miért? Közismert a fiatalok túrelmetlensége, vagy akár elégedetlensége jónéhány dologban. A szocialista demokráciát még sok tekintetben nem érzik teljesnek, mint ahogy valóban nem az, tudjuk, hogy vannak még hiányosságok, nem véletlenül hangoztatjuk oly sokszor, hogy „fejleszténi kell a demokráciát”. Az eurokommunizmus látszólag egyfajta megoldást, példát kínál. Olyan kérdéseket vet fel, amely nálunk is gyakran téma, különösen a fiatalok körében. Nyilván szeretnénk minél többet megtudni erről a témakörrel, amellet kíváncsiak a párt állásponjtára is, hiszen ez együttal mindjárt kivethető a belső politikai légkörre is.

— Mire gondolt „olyan kérdések” alatt? — Az eurokommunizmus három fő jellemzője, az úgynevezett „vezető modell” elvetése; a szocializmusra való áttérés és a szocialista demokrácia sajátos értelmezése (a proletárdiktatúra, a szabadságjogok, és a pluralizmus kérdése), ennek kapcsán a különböző szocializmusok részleges bírálatát; valamint a proletárinternacionalizmus eltérő felfogása.

Különösen az első kettő igen közvetlenül érint minket, s ez már önmagában is indokoltá teszi az érdeklődést. Amellett a pluralizmus például (látszólag) bizonyos alternatívát is kínál. Itt azonban rögtön differenciálni kell: a társadalmi pluralizmus egy hatékony dolog, hiszen lehetővé teszi a különböző érdekek felismerését, egyeztetését, közelebb hozza az egyéni érdeket az állami érdekekhez. Más dolog azonban a politikai pluralizmus, amely szerint a sokféle érdek között teljes egyenlőségnek kell lenni. Látni kell, hogy bizonyos súlyozás, ahhoz,

hogy társadalmi irányításról, meghatározott társadalmi célok eléréséről beszéljünk, mindig szükséges.

— Említette, hogy sokan a párt állásponjtára kíváncsiak — többek között ez is az oka a csütörtöki nagy érdeklődésnek. Ön mivel magyarázza, hogy az MSZMP hivatalos állásponjtára lényegesen rugalmasabb, „megértőbb” a nyugat-európai pártok politikáját illetően, mint más kelet-európai kommunista párté; vagy ahogy Horn elvtárs is mondta, „az MSZMP egyfajta kiegyensúlyozó szerepet játszik ebben a kérdésben”? — Hogy egy párt hogyan foglal állást más nézetekkel kapcsolatban, abban szerepet játszik az adott társadalom politikai légköre. Úgy gondolom, hogy akár a szabadságjogok, akár a társadalmi pluralizmus tekintetében (bár nyilván lehet tovább lépni), nincsen szűgyvelni valóknak — nem véletlen, hogy a nyugati sajtóban a szabadságjogok kérdését érintő bírálatoknál Magyarországot rendszeresen kihagyják.

— Hallani olyan véleményt, amely aggasztón tartja, hogy a fiatalokat ennyire érdekli ez a téma, hogy pont ilyen modelleket tanulmányozza.

— Én nagyon jónak tartom. Állandó igény a fiatalokkal szemben, hogy minél többet foglalkozzanak politikával; az egyik alapvető törekvés, hogy „politikussá neveljük őket”. Probléma csak abból lehet, hogy ez az érdeklődés hogyan fejlődik tovább. Azért van-e mert olyan változást várnak, amely már más felé vezet (más társadalmi rendszer felé), hogy pedig a meglévő nehézségeket akarják megoldani. Nem hiszem, hogy az előbbi tartani kellene. Példa erre a csütörtöki Polvax is, amely pedig a „rázós-kérdésekről” híres, s most bizony csak a „váltófűlűbbek” felelhetnek fel néhány kérdés möött némi keménységet, „rázósságot”. Egyébként azt Horn elvtárs is említette, hogy az eurokommunizmus nyilván van belső (hazai) hatása is, de ez egyáltalán nem baj, s ha netán valamelyik nyugat-európai kommunista párt hatalomra kerül, a bevált tapasztalatokat szívesen át vesszük majd mi is.

— A hallgatók körében milyen véleménnyel, állásponttal találkozott az eurokommunizmus kapcsán? — Tulajdonképpen kialakult, megalapozott véleménnyel nem találkozom. Inkább csak érdeklődéssel. Úgy tapasztaltam, hogy szeretnék mindent teljesen tisztán látni, s emiatt állandóan rengeteg kérdés adódik. A tájékozottság foka persze eltérő, attól függően, hogy ki milyen irodalomhoz, információhoz jut hozzá.

— Hallani olyan véleményt is, hogy ez az egész eurokommunizmus-dolog csak divat.

— Kétségtelenül az is. De jó divat. Azt hiszem soha nem tudtak annyit a fiatalok más (különösen nyugati) kommunista pártokról, mint napjainkban. És ebből a szempontból már egy év alatt is komoly fejlődés figyelhető meg. Emlékszem, tavaly ősszel, ugyan-csak a klubban én magam is tartottam egy tájékoztatót az eurokommunizmusról, s akkor bizony egy sor olyan kérdést kellett megbeszélni, ami most fel sem merült.

Ha divatból egy-egy marxista párt politikájának tanulmányozása áll a fiatalok hétköznapi érdeklődésének előterében, akkor az egy igen praktikus divat. (Hiszen a lényeg azért ugyanaz marad, legfeljebb a konkrét megvalósításban megismerkednek néhány eltérő vonással is.) Mint ahogy lehet, hogy a Polvax is főleg csak divat (ilyen véleményt is hallani) —, de nagyon kellemes program, s amellet felettlőbb hasznos is.

Fóris György

Magyarságkép Nyugaton

E címmel tartott előadást szeptember 22-én egyetemünk Rajk László Szakkollégiumában Juhász Gyula történész. Ahogy az egyes embereket is foglalkoztatja a kérdés, milyenek látják őket, úgy egy nemzet életében is felvetődik: milyen a környező világ rólunk alkotott képe? Milyenek látnak minket, elképzeléseik mikor és miért alakultak ki? Baráti körökben is izgalmas témának számít, ha valaki külföldről hazatérve mesél tapasztalatairól. Ez is egyfajta vélemény, és jó okunk van azt hinni, hogy a rólunk alkotott kép is ilyen közhelyekből, sztereotípiákból áll, amely a legtöbb esetben nemcsak a látszatonál nem megy tovább, de olyan dolgokat is láttatni akar, ami csak egy élénk fantázia születte.

Talán egyik ilyen rólunk alkotott közhely az is, hogy csikós, mulatózó nép vagyunk, a gulyák és délibábok országa. Irodalmunk, könyveink, újságjaink napjainkban is igen kevés helyre, kevés emberhez jutnak el, legtöbbször csak könyvtárakba, és a magyar nyelv nem lévén világnyelv, ott is csak kevesen olvassák. Egy ennél sokkal megfoghatóbb képet ad rólunk a be- és kifelé irányuló idegenforgalom, az, amit a külföldi turisták rövid itt-tartózkodásuk alatt látnak, s az, amit mi mutatunk magunkról utazásaink folyamán. Ez nagyon is felületes ismeret, de néhány nap vagy hét alatt nem is várhatunk többet. S akkor még vegyük bele a vizsgálódásba a kivándorolt magyarokat is, akik egyrészt maguk is hozzájárultak a magyarságkép alakulásához, de még bennük is más-más maradt meg a hazáról, aszerint, hogy mikor mentek ki. Egy népről kialakult tartós véleményt természetesen nem ezek a tényezők határozzák meg döntően. Juhász Gyula előadásának a gerincét a történetileg kialakult magyarságkép vizsgálata alkotta. Fordítsuk figyelmünket mi is erre a kérdésre, és válasszuk ketté a feleletet. Van egyszer egy olyan oldala, amit mi szeretnénk, hogy higgyenek rólunk, és van egy olyan, amit ténylegesen hisznek. Ez a kettő a történelem folyamán sohasem egyezett meg.

1939-ben megjelent a témáról egy tanulmánykötet „Mi a magyar?” címmel, amely megfelelt az akkori tényleges közhangulatnak és politikai helyzetnek. Mai szemmel nézve megjegyzéseink kissé naívnak tűnnek, mégis van néhány tanulmány benne, ami megállja a helyét napjainkban is. Ezek közül a legérdekesebb Babits Mihály és Eckhardt Sándoré. Eckhardt Sándor a magyarság rossz hírnevét a honfoglalás utáni kalandozásokból vezeti le. Ebben az időben a már letelepedett, államot alapított, földművelő népek szemében mi voltunk a „barbárok”, a beszélni nem tudó, állatiasan viselkedő jövevények, akik a húst nyersen eszik és vért isznak. Szkitáknak (keletről jövőknek) nevezték minket, mint azokban a századokban minden kelet felől érkező népet. Innen ered a „szitya” elnevezés is. Ezt a leírást a külföldi krónikások hosszú időközön keresztül aztán egymástól vették át, s olyan tartósan bizonyult, hogy még ma is megtalálható a köztudatban.

A történelmi magyarságkép fejlődésének második szakasza kezdődött el a török hódításokkal. Ekkor a törökök lettek a szkiták, és hazánk egy keresztény védőbástya jellegű öltött, amely arra volt hivatva, hogy felfogja a „tatárok” támadásait a keresztény Európával szemben.

Sajnálatos tény, hogy történelmünknek arról a szakaszáról, amelyet az Árpád-ház uralkodása jellemez, a nyugati közvélemény szinte semmit sem tud. A barokk korszakban elsősorban a német írók tollán formálódott a kép rólunk, ekkor alakult ki az, a feudális Magyarország létéből adódó kép, amit azonban csak a fölüsúrló alkottak, mint önző, lusta, kizsákmányoló, elősdi emberekről, akiknek ha van is kultúrájuk, azt a németeknek köszönhetik. Zsarnok nép a magyar, mint a törökök, hunok, tatárok, mondja a német krónika. Itt nagyon fontos észrevenni, hogy a kép kizárólag a magyar nemest mutatja, s a hajnalról napestig dolgozó végző szegények sehol sem találhatók meg a leírásokban, velük nem is találkoztak a krónikaírók.

A romantika korszakában Lehán verseiben, aki félig magyar volt, mutatkozik meg az újabb, de az előbbiekhöz szervesen kapcsolódó magyarságkép, melyet a harciaság, csikós, cigányos mulatózás jellemez. Ez a kép bizonyult a történelem folyamán a legtartósabbnak, sokan ma sem tudják például megkülönböztetni a magyar népzénetét a cigányzenétől. Turistaforgalmunkat is úgy alakították, hogy az ide látogatókat ne csalódjanak elképzeléseikben, olyan programokat szerveztünk, amelyek csak erősítették ezt a hitet.

A XIX. században, a Kossuth-féle magyarságkép csak a haladóbb, demokratikusabb körökben volt meg, de hamarosan eltűnt onnan is, és visszaállt a régi, a feudális önkényurat megformáló ábrázolás, amit Ady így nevezett: a „disznófejű nagyr”. Az így kialakult véleményt a fehérterror, a két világháború közi politika csak fokozta.

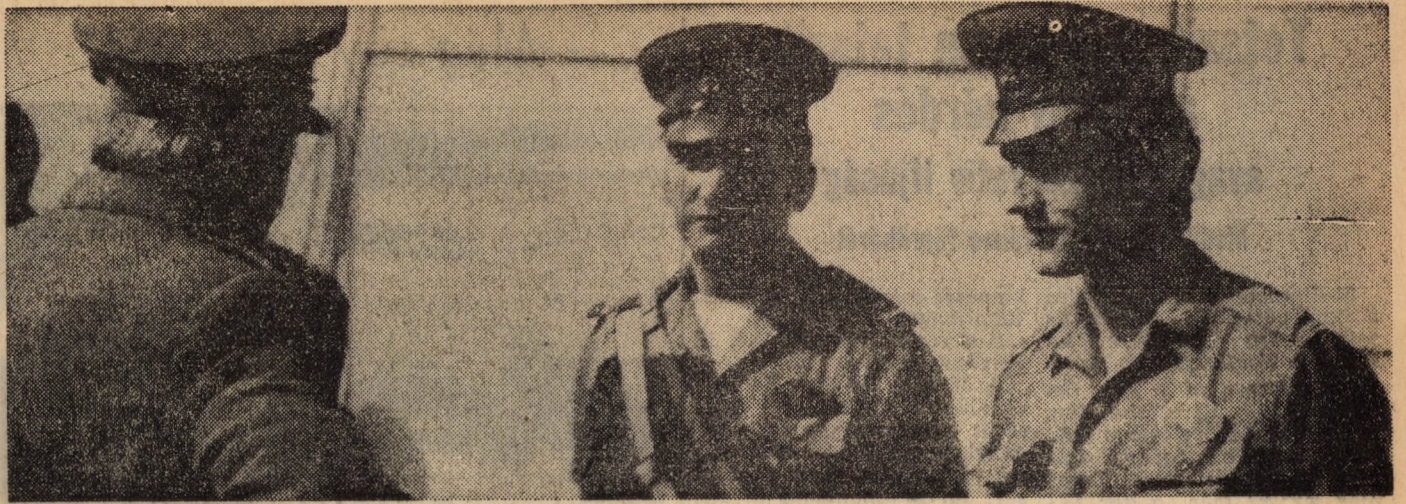
Ami azonban a második világháború óta hazánkban lezajlott, az igen pozitívan hatott. Az 56-os eseményeknek csak átmeneti szerepük volt, ellenben a 20 esztendő konzolidáció alapján olyan új vélemény kezd kialakulni, amely talán tartósabb és meggyőzőbb lesz, mint a korábbi magyarságképek bármelyike is volt. Kádár János utazásai, sajtónyilatkozatai Belgrád fényében nézve, e téren is tartós változás irányába mutatnak.

Az előadás a magyarságkép kérdéseinek ezen tényezőit érintette elsősorban. Színvonalas, érdekes előadás volt, de voltak olyan részek, amelyek hiányoltunk, s amit úgy éreztünk, érdemes lett volna bővebben tárgyalni, mert több figyelmet érdemelnek az általánosságoknál. Ilyen kérdés például az, hogy a nyugati országok politikájukban hogyan igyekeznek befolyásolni ezt a magyarságképet, s az egyes általuk finanszírozott vagy legalábbis engedélyezett „ideológiai támadások” mennyiben járulnak hozzá a rólunk, illetve közvetlen szomszédainkról kialakult és kialakulóban levő véleményekhez. Ilyen és ehhez hasonló fontosságú kérdésekről az előadás után igen tartózkodó állásfoglalást hallottunk. Úgy vélem, ezek a témák is több figyelmet érdemelnek, s reméljük, hogy még lesz alkalom és mód visszatérni rájuk!

Molnár Erzsébet Mária

Nagy János rajza

A fegyveres erők napja alkalmából köszöntjük Néphadseregünk katonáit. A felvételt készítette: Berczelly Mária

Kutatás közben – munka közben A TÖRTÉNETÍRÓ SZABADSÁGA

— Milyen szemlélet érvényesül a Hadtörténelmi Intézet kutatásaiban?

— Határozott törekvésünk, hogy elvessük a hungarocentrikus szemléletet. Ez azt jelenti, hogy a magyar hadtörténet fejlődését az egyetemes hadtörténet változásai- ba beágyazva, annak kölcsönhatásaként vizsgáljuk. Szeretnénk szakítani azzal a hagyománnyal, mely nem vette figyelembe a katonapolitikai fejlődést, hanem a katonatörténetet kiszakította gazdasági-társadalmi-politikai összefüggéséből és önmagában vizsgálta. A háborút mindig meghatározza a politika és minél közelebb kerülünk a mához, ez annál inkább igaz. Az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlását nem lehet csupán a katonai vereségei magyarázni. A marxista történetírás nagy érdeme, hogy kimutatta a vereség gazdasági, társadalmi, ideológiai okait, hogy miért kellett a Monarchia a katasztrófális vereséghez eljutnia. Jogos büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy a nyugati történetírók is kénytelenek elfogadni álláspontunkat. Ma már ők sem az elnyomott nemzetiségek árulásában keresik a Monarchia széthullásának okait. A katonai események itt csak meggyorsítottak egy régén érlelődő, megállíthatatlan társadalmi folyamatot.

— A hadtörténetész nemcsak a katonai eseményekkel foglalkozik?

— Sokan azt hiszik, hogy a hadtörténetészek „sarkos” katonák, akik arról írnak, hogy a csapatok idementek, azután odaértek, parancsot kaptak... Pedig nagyon is élő társadalmi valósággal foglalkozunk, komplex módon — de a katonai szemével nézzük amj történet. Egy ország katonapolitikáját, annak mozgatóerejét, a hadsereg állapotát kutatjuk, azokat az okokat, melyek magyarázhatják, hogy egy hadsereg adott állapotban miért úgy viselkedett, ahogyan. Nagyon is komplex megközelítést igényel a mi munkánk, ha stabil eredményeket akarunk elérni.

— Nyomatéka volt a „stabil” szónak. Vannak akik másfajta eredményre törekednek?

— A második világháború olyan téma, melyhez mindenki ért, hozzá tud szólni, van véleménye róla. Több olyan irodalmi alkotást lehetne említeni, melyek hallatlanul tettoszók, tartalmazhatnak részgazságot, de egészében félreorientáltak. Mi az ilyesmitől nagyon óvakodunk. Nem véletlen, hogy Magyarország második világháborús szerepéről katonai munka eddig nem született, mert nem láttunk még eleget. Ez nem azt jelenti, hogy 25–30 évvel ezelőtt nem tudtuk volna helyesen értékelni 1944. március 19-ét. De csak most jutottunk el ahhoz, hogy feltárjuk azokat a bonyolult okokat és körülményeket, melyek odáig elvezettek.

— Irók, publicisták — akik hallatlanul érzékenyen reagálnak főleg a közelmúlt eseményre — hamarabb nyúlnak történelmi sorskérdésekhez, mint ahogy a szaktudomány a maga megállapításait meg

Több mint harminc év telt el a második világháború befejezése óta, felnőtt egy generáció, mely csak hallomásból ismerheti ezeket az éveket. Mégis, a háború örök témája marad az emberiségnek. Nem a ma ötven-hatvan évesek emlékeiről van szó elsősorban: a fiatalabbakat leggyakrabban ennyire élénk foglalkoztatják a kérdések. Aki olvas újságot, nézi a tévét, mint lázmérőn tartja szemét a világ erőviszonyain. A leszerelés körüllegűbb problémák megfoghatják az emberek békébe vetett hitét. A béke stabil tudata pedig elengedhetetlen feltétele az eredményes alkotó munkának.

Mégis, van egy kutatótereg, melynek mindennapos munkája a múlt leginkább vízvártatos eseményeihez kapcsolódik; ők a hadtörténetészek.

Tóth Sándor alezredes, a Hadtörténelmi Intézet osztályvezetője a második világháború történetével foglalkozik, ezen belül is a Horthy-hadsereg szerepével, és a szovjet hadsereg felszabadító tevékenységével. Monográfiák, tanulmányok sora jelzi munkásságát, 3 könyvet írt Magyarország felszabadításáról.

Farkas Márton, az intézet főmunkatársa. Kutatási során az Osztrák–Magyar Monarchia és Németország, közelebbről a központi hatalmak háborúját vizsgálja az első világháborúban. Legutóbb az Akadémiai Kiadó életrajzi sorozatában Hindenburgról jelent meg könyve. Tudja tenni. És a közvéleményt sokkal inkább formálják például Németh László vagy Ilyés Gyula drámái, melyek nagyon értékes művészi alkotások, de a történeti valóságot nem biztos, hogy mindig marxista módon és a valóságnak megfelelően tükrözik. Művészi értéküket hiba lenne kétségbe vonni. A baj az, hogy az emberek azt fogadják el történelemként, amit a művész alkotott, élve a művészi szabadság összes lehetőségeivel. A történésznek nincs ilyen szabadsága...

A másik, hogy a különböző alkotások következtében olyan képzet alakult ki a közvéleményben, mintha a magyar hadsereg tisztikara is kedvetlően fogva szembeszállt volna a háborúval. Mintha antifasiszták ezrei lettek volna ebben a tisztikarban, akik a körülmények szerencsétlen összejátszása folytán nem tudtak többet tenni, mint amit tettek. Ez nem igaz. A történelmi kutatások azt bizonyítják, hogy a magyar tisztikar fokozatosan németellenessé válik a háborús tapasztalatok következtében. De ez nem antifasiszmus, hanem nacionalizmus. A tisztikar végig szovjetellenes maradt és amikor elérkezett a történelmi választás, a tisztiek többsége a szovjetellenesség hatása alatt dönt. A németekkel való fegyveres szembefordulásra nagyon kevés esetben kerül sor, a legtovább amig eljutnak, nem az aktív ellenállás, hanem az, hogy abbahagyják a fegyveres harcot.

— Azért ezeknek az irodalmi műveknek is van létjogosultságuk.

— Természetesen. Fontosak ezek az alkotások, mert óriási tudatformáló hatásuk van és olyan kérdésekről szólnak, melyek érdeklik az embereket. A valóságot ábrázolják, de nem biztos, hogy ez a történeti igazságnak is megfelelő. Persze, vannak jó példák is. Hadd utaljak egy filmre, a Nagy ábrándra, melyet a film-történet 12 legnagyobb alkotása között előkelő helyen jegyeznek. Jean Gabin játszik benne egy francia katonát, aki német hadifogságba kerül. A film bemutatja a hős hozzáállását a hadifogsághoz, a lovagias hadviselést...

— Van lovagias hadviselés?

— Nincs. De az előfordult, hogy a lelőtt ellenséges repter után koszorút vagy virágcsokrot dobáltak le. Vagy a foglyot becsületszóra egy időre elengedték, hogy dolgait elintézhesse. Ez persze legtöbb esetben csak a tisztekre vonatkozott. A katonatiszt akár francia, akár német, egy kaszthoz tartozónak vallotta magát, függetlenül attól, hogy

a magyar hadseregek hősiességét és hogy a hátszög volt az, amely „ledöfte” a hadsereget, s ez okozta a háború elvesztését. Azóta a levéltári kutatások feltárták, hogy a „törődős” legendája a horthysta ellenforradalom ideológiájának szerves része, ezzel akarták menteni az uralkodó osztályok felelősségét. Az erre vonatkozó adatok már rendelkezésre állnak, bár egy részük ma is Bécsben van, a négyszáz éves együttléte az is következménye. A két állam közötti egyezmény alapján két levéltári delegáció dolgozik kint, akik folyamatosan küldik haza az anyagokat. Ezeket lefényképezzük, majd visszaküldjük.

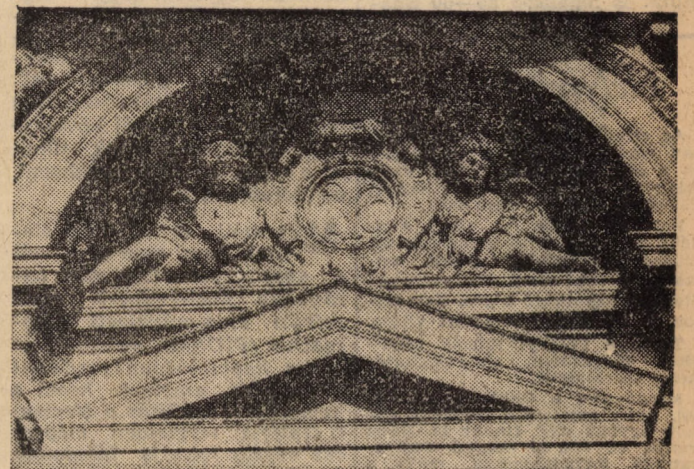
— Milyen a kapcsolatunk más országok hadtörténetészeivel?

— Leggyümölcsözőbb a szocialista országok hadtörténelmi intézeteivel való együttműködés. Közös publikációink és kutatási témáink vannak. A nyugati kollégákkal elsősorban konferenciákon találkozunk. Ismerjük munkásságukat és képviseljük velük szemben a magyar marxista történetírás eredményeit.

— A magyar történetírás — úgy hiszem vonatkozik ez a hadtörténetre is — meglehetősen eseményorientált: főként azokat az időszakokat vizsgálja, amikor „történt” valami.

— A legfontosabb kérdésekben ma már tisztán látunk. De a magyar hadtörténelmi fejlődésnek számos időszaka van, ahol sok még a fehér folt. Akár a 18. századot vesszük, akár más, még nem volt elég idő és energia arra, hogy egy sor kérdést tudományos alappal megválaszoljunk. Például a szatmári béke utáni, csaknem másfél évszázad, 1848-ig kiesel a kutatók látómezőjéből. Eddig csak arra volt erőnk, hogy a csúcspont tartassuk, pedig a magyar nép története nem csak kimagasló csúcspokkal egyenlősíthető. A békesnek tűnő évtizedek, évszázadok is tele vannak a maguk problémáival és végső soron ezek készítik elő az újabb csúcspontokat, sorsfordulókat. Ilyés Gyula mondta ezzel kapcsolatban: szorgos kutatások bebizonyíthatják, hogy a magyar nép ezekben a csendes korszakokban is nagyot alkotott.

Füldes Péter

Régen VM—Ma MKKE

HÚSZ ÉV UTÁN ÚJRA DÉKÁN

A kereskedelmi kar új dékánja, dr. Forgács Tibor, a belkereskedelmi tanszék vezetője lett. Persze, az „új dékán” kifejezést meglehetősen óvatosan kell kezelni olyan ember esetében, aki — több mint húsz évvel ezelőtt — már ellátta ezt a feladatot.

— Valóban, 1954—57 között dékán, azt megelőzően, amikor még nem voltak karok az egyetemen, tagozatvezető voltam. Akkoriban kellett kialakítanunk az egyetem jellegének megfelelő formákat és módszereket és más hasonló intézmények tapasztalataira sem támaszkodhatunk, mert nem voltak ilyenek.

Joga, hogy kötelességét teljesítse

Nem is állítom, hogy megtaláltuk volna azokat a módszereket, az önállóságnak azt a fokát, amire szükségünk lett volna a karoknak. A múltban mindenképpen kisebb volt a dékán jogköre, mint ma. Gyakran mondtam abban az időben, viccesen, hogy a dékán legfőbb joga, hogy kötelességét teljesítse. A lényege-

sebb dolgok általában központosítva voltak, a dékán a viszonylag kisebb jelentőségű kérdésekben döntött. Ez a helyzet az elmúlt évtizedek során sokat javult, de úgy gondolom, tudnánk még mi- ben előrelépni.

Meg kell mondanom őszintén, hogy eléggé vegyes érzelmekkel vállaltam el újból ezt a megbízást. Tisztában vagyok azzal, hogy ez a munkakör szükségszerűen egy sor adminisztratív ténykedést is jelent — megbeszélések, értekezletek — és ezt én nem túlzottan szeretem. Inkább tartok egyfolytában négy órán keresztül előadást, minthogy két órát üljek egy értekezleten. Persze, az értekezletek nem fölöslegesek, csak fölöslegesen sok időt vesznek igénybe. Nem tudjuk igazán vezetni az értekezleteket. Mindig is szóvá tettem, ha úgy érzem, egy tanácskozás túlságosan elhúzódik. Sok vitám volt már ebből, és ilyenkor arra szoktak hivatkozni, hogy nem demokratikus dolog valakibe belefojtani a szót, hagyni kell mindenkit beszélni. Nekem az a véleményem, hogy a demokratizmus ilyen értelemben is a többség érdekeit kell, hogy szolgálja és az egyént lehet és kell is a többség érdekében korlátozni.

Ez különben oktatói betegség is, aki egyetemen tanít, megszokta, hogy kétórás előadást tart, tíz perc nem idő számára.

Ilyen dolgok zavartak engem elsősorban. Ugyanakkor természetesen nagy megelégedéssel vettem, hogy az egyetem vezetői rám gondoltak a dékáni tisztséggel kapcsolatosan.

— Hogyan tudja összeegyeztetni új elfoglaltságát az eddigiekkel?

— Ez egyben azt is jelenti, hogy át kell vizsgálnom egyéb kötelességeimet, meg kellett, hogy a tanszéket vezetem, nagyon sok társadalmi elfoglaltságom is van. Részt veszek a párt szervezeti módszereivel foglalkozó munkabizottság munkájában, tagja vagyok a fegyelmi bizottságnak. Alapító tagja vagyok a munkásörsségnek, s amíg el tudom látni a szolgálatot, ez

alól nem akarom felmenteni magam. Ezenkívül tagja vagyok a kerületi pártbizottság gazdaságpolitikai bizottságának, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság országos elnökségének, a TIT közgazdasági szakosztály vezetőségének, a Közgazdasági Társaság kereskedelmi szakosztálya elnökségének. Dolgozom a Reklámszövetség elnökségében, szerkesztő bizottságokban, a Fogyasztók Tanácsának elnöke vagyok és ezek, ha nem is állandóan, de időközönként azért jelentenek bizonyos munkát. Szóval, nem unatkozom, de ezt szoktam meg és hozzátartozik az életemhez a sok elfoglaltság.

Ilyen körülmények között természetesen nem könnyű ellátni a dékáni tennivalókat. Ráadásul éppen egy olyan nagy feladattal kezdődött dékáni működésem, mint amilyen a fizetésrendezés. Nekem kellett vállalnom a felelősséget, hogy a kar oktatóinak fizetésrendezése megfelelően, igazságosan menjen végbe.

— Mint újonnan megválasztott dékán, mit szeretne megvalósítani?

— Miután az egyetem alapítása óta itt tanítok, több olyan tanár, tanszékvezető van, akivel már huszonöt-harminc éve együtt dolgozunk, bemutatkoznom tehát nem kellett. Azzal kezdtem, hogy azért, mert engem megbíztak a dékáni teendők ellátásával, attól én nem értek jobban sem a joghoz, sem a külkereskedelemből, sem a nyelvoktatáshoz, és nem is kívánok ezekben új dolgokat kitalálni. Ehelyett azt kérem, hogy ők segítsenek, és ha úgy gondolják, hogy valamiben én tudok segíteni, szóljanak.

A stabilitás nagy előny

— Nincsenek olyan elképzeléseim, vágyaim, hogy mint dékán, a nevemhez valami olyan új dolog fűződjék, amivel bevonulhatnék a történelembe. Nem akarok mindenáron változtatni, azt szeretném, ha együtt, jobban csinálnánk, amit eddig csináltunk. Ezt nagyon komolyan gondolom, mert nem szeret-

tem soha, amikor egy új vezető azzal kezdi munkáját, hogy mindenáron másként akarja végezni a dolgát, mint az elődje. Ezzel nem azt mondom, hogy nem lesz semmi új a karon a vezetésem alatt. Ha az lesz a meggyőződésem, hogy valamiben újat kell csinálni, akkor — megbeszélve munkatársaimmal — újat is csinálunk, de nem mindenáron. Különben az a véleményem, hogy az oktatásban a stabilitás nagy előny. A túl gyakori változtatások nem tesznek jót sem a tanárnak, sem a diáknak. Az egyetem életének első húsz évében állandóan új tantervekkel dolgoztunk. Mindig volt egy perspektivikus és egy átmeneti tanterv, ennek következtében permanensen átmeneti tanterveink voltak.

Munkám során a lehető legnagyobb mértékben igyekszem támaszkodni mind a párt-, mind a szakszervezetre és természetesen a KISZ-re. Enélkül nem lehet dolgozni.

— Nagyon lényeges dolognak tartom, hogy erősödjék a tanulmányi fegyelem. Ezt már évek óta mondjuk, de szeretném, ha valóban tudnánk haladást elérni ebben a kérdésben. Amikor az előadások látogatottságáról beszélnek, általában azt mondják, hogy a jó előadásokon úgyszólván ott vannak a hallgatók. Ezzel kapcsolatban volt tavaly egy érdekes élményem. A hallgatói véleményezések során én is megkaptam saját előadásaimról a véleményeket, melyek nagyon hízelgőek voltak számomra. Érdekesnek, hasznosnak, jónak tartották a diákok az előadásokat. Következő héten bementem előadást tartani, a hallgatóknak körülbelül huszonöt százaléka volt ott. Erre azt mondtam nekik: mondják, édes gyerekeim, ha nem tetszenének az előadásaim, akkor mennyien lennének?

— Szóval, itt nem csodaszere gondolkodok, de azért szeretném elérni, hogy ha a KISZ-csoport egyik tagját már hetek óta nem látta, azért kérdezze meg tőle: mond csak, jól éreztél itt erre az egyetemre, miért vagy itt?

F. P.

A kapuban Fotó: Berczelly Mária

N° 1 Klub

Október 2-án hét óra körül sokan tartottak az újdonság, amit a lelkes taps is bizonyított. A Beatrice is nagy sikert aratott, kemény ritmusú, jó zenét játszanak. Dicséretes, hogy a rövid technikai szünetet ötletesen, több szépségszövegével próbálták kitölteni. Műsorukon végig a jó hangulat megőrzésén és megtartásán fáradoztak.

Sajnos a szűkkörű propaganda miatt csak kevesen tudtak erről az új klubról és most utólag már csak az ajtón kívülről figyelhetik az érdeklődők a jó hangulatú „bulit”.

Az ideai pártoktatási tervről

Ideológiai-politikai felkészültség nélkül senki sem képes eligazodni a körülöttünk folyó események bonyolult láncolatában. Ha mindenki számára fontos, hogy ezt a felkészültséget megszeresse és szinten is tartsa, különösen igaz ez a megállapítás egy egyetem hallgatóira, dolgozóira. Mindezt annak kapcsán írjuk le, hogy

a párt végrehajtó bizottsága megvitatta és elfogadta a tanév politikai-ideológiai oktatási tervét.

Ilyen terv hosszabb távra, differenciáltan megfogalmazott célkitűzések alapján minden évben készül.

Milyen továbbképzési formákat tartalmaz ez a terv, kikre vonatkozik? Egyetemünkön az oktatók ideológiai-politikai továbbképzésének fő formája az egyéni továbbképzési tervekhez kapcsolódó irányított és ellenőrzött önképzés. Ez főleg a szakmai kérdések elméleti-ideológiai-politikai összefüggéseinek megismerését,

illetve továbbfejlesztését jelenti. De emellett jelentős teret kap a szervezett továbbképzés is. Az oktatók előadásokon, elméleti-ideológiai konferenciákon vesznek részt.

Néhány téma, cím az ideai tervéről: Timár Mátyás elvtársat a Magyar Nemzeti Bank elnökét kérjük fel, hogy időszerű gazdaságpolitikai kérdésekről tartson előadást. Előadást hallunk majd a pártirányítás, pártellenőrzés kérdéseiről is. Konferenciák témája pl. a termelési viszonyok problematikája, a felelős szocialista társadalom osztlátszerkezete, a szocialista életmód.

Koordinálja az oktatási terv a KISZ-bizottság, az oktatói KISZ, a szakszervezet (a pártönkivüliek oktatásának felelőse) ideológiai továbbképzési munkáját is. A KISZ pol. képzési tervének megvalósításához a pártbizottság elnökének, a pártbizottság elnökének, a pártbizottság elnökének biztositásával is szeretne segítséget nyújtani.

A szerződéses munkák új rendje és hatása

„En mindig nagy KK-s voltam, de most egy darabig nem vállalom ilyen munkát.” Az új KK-rendelet utáni helyzetet az ilyen és ehhez hasonló kijelentések is jellemzik. Persze, ha „hivatalos” nyilatkozatra kerül sor — mondjuk a Közgazdász számára — az érdekeltek már sokkal árnyaltabban fogalmaznak.

★

A 131/1976-os OM számú utasítás szükségessé tette a szerződéses munkákra vonatkozó rend felülvizsgálatát, ennek szellemében készült el egyetemünkön az 5-ös számú rektori utasítás. Egy következő lépésfok az „SZM módszertani útmutató” volt, mely lényegében a rektori utasítás „lefordítása”, modulrendszerben való ábrázolása. E munka elkészítése Sommer Andor nevéhez fűződik.

— Milyen okok tették szükségessé a rektori utasítást, illetve az annak alapján készített módszertani útmutatót?

— A felsőoktatási intézményekben olyan szellemi tőkék vannak, melyek jobb hasznosítása az egész országnak érdeke. Ez volt mondjuk a pozitív oldal. Másrészt vizsgálatok, elemzések folytattak azal kapcsolatban, hogy a szerződéses munkákból mit reálizáltak ténylegesen a megbízónál, illetve az egyetemi oktatás során. Ugyancsak megoldásra váró kérdés volt, hogy egyes helyeken indokolatlanul megugrottak a jövedelmek és ezeket valahogy etikai korlátok közé kellett szorítani. Az új szabályozás egyúttal a nemkívánatos szerződéses munkák háttérbe szorítását is célozza. Korábban sok olyan rutinmunkát vállaltak

az oktatók, melyekre esetleg egy szervezési intézet hivatottabb lett volna, vagy amelyeket vállaltak belső erőkkel is meg lehetett volna oldani.

— Milyen új vonásai vannak az új szabályozásnak?

— Új dolog, hogy kötelező eseménynaplót vezetni. Ennek célja, hogy azok a legfőbb tevékenységek, melyekhez dokumentum kapcsolódik, pl. szerződéskötés, ne vesszenek el nyomtalanul. A szerződéses munkákkal kapcsolatban nagyon sok bizonylat „van forgalomban”, s ezek jó részét egyszerűen nem használták. Leginkább még a ki-fizetésre szolgáló nyomtatványokat töltötték ki, ami értelmetlen.

A Módszertani útmutató a legkorszerűbb elveket alkalmazza, rendszerelméleti alapon áll és így dolgozza fel a rektori utasítást. Ez a modul magának a rendeletnek lényeges elemeit fordítja le folyamatábrára, meghatározza, hogy az egyes vezetési szinteken kinek, mikor, mit kell csinálnia. Egyszerűvé, szemléletessé teszi a megjelent szöveget.

— Első ránézésre nem látszik egyszerűnek a folyamatábra.

— A folyamatábra a rektori utasítást tükrözi. Ha bonyolult, az az utasítás bonyolultságát, helyenkénti túlszabályozottságát jelzi.

★

A rektori utasítás visszamenőleg 1976. szeptember 1-től van érvényben. Az eddigi tapasztalatok mindenesetre sok bizonytalanságot és — mind a megbízók, mind a munkavállalók részéről — megtorpanást hoztak a felszínre. Míg a tavalyi évben 60 szerződés-

ses munkára mintegy 21 millió forint értékben kapott megbízást az egyetem, addig idén ezek a számok: 12 munka, 7 millió forint. E visszaesés csak részben magyarázható azzal, hogy az új szabályozás magasabb minőségi követelményeket támaszt a szerződéses munkákkal szemben, s ez jórészt kiszűri a rutinjellegű feladatokat vállalását. A megtorpanásban nyilvánvalóan más okok is szerepet játszanak. Sokan — akik eddig sem igen foglalkoztak KK-val — most az új szabályozással próbálják igazolni magukat, hogy lám, ők már akkor megmondták... A párt vb állásfoglalása, hogy a hasznos és értelmes KK-t ösztönöznünk kell: az egyetem rangja és súlya megköveteli, hogy nagy volumenű, alkotó jellegű munkákat vállaltanak el az oktatók.

★

A szabályozás eddigi tapasztalatairól kérdeztük Forgács Csabát, az agrárközgazdasági tanszék oktatóját. O képviseli a tanszék a szerződéses munkát elbíráló ipari kari zsűriben.

— Sok tapasztalat még nem áll rendelkezésre, mert az utasítás megjelenése óta kötött szerződések határidői még nem jártak le. A várható hatásokat egyrészt inkább csak sejteni lehet. Ami már most is látható, hogy a KK a megrendelők felé félreértelmeződött, a munkában résztvevők számára pedig olcsóbbodott, kevesebbet fizet. A vállalatok felé a „drágulás” körülbelül kétszeres: ha azt akarjuk, hogy a munkavállaló (oktató) ugyanazért a munkáért azonos összeget kapjon, mint egy évvel ezelőtt, akkor — az el-

számolásból következően — mintegy kétszeres árat kell kérni a megbízótól. Kérdés azonban, hogy az hajlandó e ugyanazért a munkáért a nagyobb összeget megadni?

Az új szabályozásnak mindenképpen pozitív vonása, hogy az egyetemet, a tanszékot arra ösztönzi, hogy a KK munkákban az országos szintű kutatási tervekben megtalálható témákhoz kapcsolódjanak. Problémaként vehető fel az, hogy ha a téma nem szerepel semmilyen országos kutatási programban. Ennek ellenére kidolgozása a vállalat szempontjából szükséges lehet, s tudományos értékkel is bírhat, mégis kedvezőtlenebb elbírálás alá esik. A szabályozás ugyan ad lehetőséget az ilyen munkák ösztönzésére, jobb kategóriába való besorolására, de ez esetben a konkrét feltételek pontos megfogalmazásának hiánya az, ami nehezíti a bizottság munkáját.

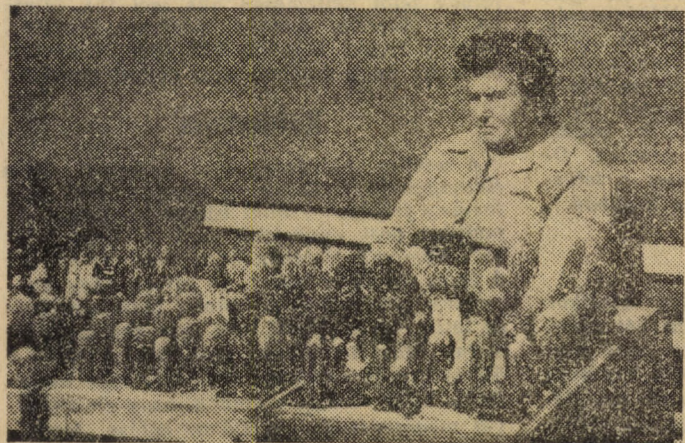
— A KK egyik, nem utolsósorban a született eredmények oktatásban való alkalmazása.

Igen. A szerződések számának csökkenése a vállalatok elbizonytalanodása az oktatásnak sem kedvez. Az oktatásban is hasznosítható tudományos értékkel bíró KK munkák számának visszaesése az oktatás színvonalának emelésére is kedvezőtlenül hat. Az új szabályozás ösztönöz a tanszékek közötti jobb együttműködésre, mert külső dolgozókat csak az árbevétel 5 százalékáig lehet foglalkoztatni. Ez egyben a belső erők jobb hasznosítását, egyenletesebb bevonását is eredményezheti ezekben a munkákban.

★

Az eddigi tapasztalatok nem nevezhetők egyértelműen pozitívnak. Arra a kérdésre, hogy a vállalatok és az oktatók visszahúzódása mennyire lesz tartós, csak az elkövetkező időszak adhat választ.

F. P.

Vásári kaktuszok Fotó: Berczelly Mária

JÓ SZELET!

A vitorlás sportot Magyarországon nem sokan fizik. Viszonylag szűk körű nemzeti válogatot, szinte állandó tagokkal, lassan bővülő utánpótlásnevelés, néhány jelenlét és egy-két tucat kisebb egyesület jellemzi. Az olimpiákon sem tartozik sikersportágaink közé.

A vitorlás hajók két csoportba sorolhatók. Egyik részük tökéletes, többszemélyes hajó, amely távversenyekre alkalmas, az utóbbiak sporthajókat pedig pályaversenyekre építik. A sporthajók egy vagy kétszemélyesek, ennek megfelelően egy, illetve két vitorlájuk van. Négyesemélyes hajó esetében a kormányos a taktikát dolgozza ki és segít a hajó kiegyensúlyozásában, a legénység feladata a hátszélballon kezelése és a hajó egyensúlyának biztosítása. A versenyek általában többfutamos sorozatversenyek, a végeredmény pontozás alapján alakul ki. Egy-egy futam rajttal indul, a háromszög alakú pályán széllel szemben, háromnegyed szél és hátszél szakasz után van a befutó. A sporthajók egyik legelterjedtebb típusa a 470-es (470 cm hosszú, a vitorlája 23 négyzetméter), versenyzük az olimpia műsorán is szerepel.

Az M 5-ös hajót a versenyeken Péteri Gábor kormányos nevével jegyzik.

Miért választottad éppen a vitorlázást?

Véletlenül. A bátyámnak tetszett meg, és akart jelentkezni, de már idősebb volt a korhatárnál, így én kerültem Agárdra, a Velencei-tavi Vízi Sportiskolához. Akkor a Cadet volt a legkisebb hajó, egy nyáron át jártam ezzel. Mindenki így kezdte. Aztán három évig kormányoztam. Különösebb eredményünk nem volt, kisebb agárdi versenyeket nyertünk, de a bajnokságon rosszul jött ki a lépés. Ezután 420-asra kerültem. Ez átmenet a kishajó és a 470-es között. Itt már sokkal jobban kezdtem. De kibejtött a felvételi, a katonaság. Abban az évben kihagytam egy bajnokságot, ezt na-

gyon sajnálom. Úgy érzem, képesek lettünk volna megnyerni. Három éve, mióta egyetemista vagyok 470-essel versenyzünk.

A vitorlázásnál az eredményekben nagy szerepe van annak, hogy milyen a hajó?

Természetesen. Az első húszba kerülni csak egészen jó hajókkal lehet, máskülönben hiába a versenyző tehetsége. Alapvető a hajó anyaga, a vitorlák szabása, az árbóc és a vitorlák egymáshoz viszonyított állása. Ezekon túl az emberek és a szerencsén múlik minden.

Lehet a vitorlázásban is küzdeni?

Egy verseny általában nagyon hosszú, sok múlik a szerencsén is. Én elsődlegesnek a lelkiertőt tartom, azt, hogy ne adjam fel az első sikerte-

len szakasz után. A mi küzdelmünk már akkor elkezdődik, hogy hány embert akarok ma megverni. Ennek érdekében aztán erős szélben is felhúzzuk a ballont, növeljük ezzel a ránk háruló fizikai megterhelést, közben persze gondolkodni, figyelni is kell, nem mindenki bírja egyformán.

És mi a helyzet a szerencsével?

Ha valami azért nem jött be, mert közben fordult a szél, ezzel nem sokáig foglalkozom. Nem tehetünk róla. Fűre dról például azt tartják, ott sok múlik a szerencsén. De ez azért nem lehet így, mert mégis mindig ugyanazok győznek. Sok versennyel, edzéssel minden vizet ki lehet ismerni.

Milyen edzéssel készültek?

Rendszeresen csak a válogatott keretét edzik.

Télen tornateremben speciális gyakorlatokkal erősítünk. De szerintem az a legfontosabb, hogy minél több versenyen vegyünk részt. A válogatottak mindent feláldoznak ezért, minden idejüket a vizen töltik. Tudom például, hogy egyik társam, még az egyetemet is otthagyná, ha akárcsak a harmas olimpiai keretbe bekerülne. Abból pedig csak egy hajó utazik...

Már kinőtél a sportiskolából. Hová igazoltál?

A KÖFÉM versenyzői vagyunk. Ott most szűkítették a létszámot, így egy-egy párosra többet tudnak fordítani. Idén majdnem minden balatoni versenyen részt vettünk. A bajnokságon gyenge szél volt, nem kedvezett, kilencedikek lettünk. A Helikon kupán hetedik helyen végztünk. Nemrég jöttünk haza a lengyel bajnokságról. Tengeren versenyezni nagyon jó. Az ember megszokja a nagy hullámokat, az erős szél, sokat lehet tanulni. Visszatérve egy kis vízre, jobban át lehet látni annak mozgását.

Ha valakit vitorlázni hívnál, mivel érvelnél a sportág mellett?

Nem tudom, ez jó-e, vagy nem, de tény, hogy a vitorlázás mindenféle romantikája megszűnt. Mi soha nem megyünk úgy a vízre, hogy na most vitorlázunk, mindig gyakorlunk valamit. Én véletlenül kerültem a sportiskolába, a kiválasztás ma már toborzókon történik. A lemorzsolódás azonban elég nagy, hiszen a sportiskola is a versenysportot szolgálja. Egyik edzőnk ezt úgy mondja, versenystábillóvá alakult. Viszont nyáron víz mellett lenni nagyon jó. Ezen túl a fizikai és szellemi próbák olyan kombinációja a vitorlázás, amely kevés más sportágban van meg. Ebben a sportágban nincs világrekord, mindig az adott pályán, adott helyen kell a legjobbnak lenni. Eppen ezért itt nincs olyan, hogy ó haver, elengedem, hadd menjen, itt mindenki ellenfél, aki a vizen van.

Molnár Gabriella

AZ ÖTSZÖRÖS MAGYAR BAJNOK

Letört az olimpiai sikertelenség?

Hát, nem mondhatom, hogy feldobott. De ma már helyére tudom tenni a történeteket — válaszolja a nem túlzottan kellemes kérdésre Vermes Albán válogatott úszó, s elsőéves közgázos. — Nem tudtam teljesíteni a kiküldetési szintet, s így nem is utazhattam Montrealba; pedig nagyon hajtottam.

Persze szép sikereid is vannak.

Akadnak azok is, hiszen 1968 óta úszom. Európa Kupát nyertem, kint voltam a szófiai Univeriadén s ötszörös magyar bajnok vagyok; a mellúszás a specialitásom, így a 100 és a 200 méteres távon.

Hazánkban valahogy nem divat mellúszónak lenni, még Hargitayék is gyengén úsznak ebben a versenyszámban.

Valóban nincs nagy mellúszó mezőnyünk, azért, mert az edzők nem nagyon tanítják ezt az úszószámbot. Különben is, ha megfigyelted a szabályos mellúszás határát, majd mindenki csak sűrűl. Hol a lábtempóval van baj, hol pedig a fejtartással.

Ha azt írom, hogy a magyar úszósport jelenleg nem éli fénykorát, ezzel aligha írok újat. De az okok érdekesek lehetnek, főleg, ha egy olyan versenyző mondja, aki szeret gondolkozni is sportágáról.

Elég nehéz dolog az okokat pontosan meghatározni. Mások is próbálkoztak már ezzel. Szerintem ott van a legnagyobb baj, hogy nincs nagy alapja, azaz utánpótlása az úszásnak, és nagyon kevés a létesítmény. Kevés az úszó is, s akik vannak, azok főleg a fővárosban. Vidéken egyedül Egerben van jelentős úszóoktatás, s válogatott versenyző is csak innen kerül ki. (Egyébként én is egeri vagyok, s onnan lettem válogatott). Pedig másutt is lenne lehetőség erre, hiszen például Kecskemét és Debrecen is kiváló uszodával rendelkezik, s arrafelé is akadnak tehetséges gyerekek. De hát ehhez edző kellene. Sajnos nincs meg a természetes, egészséges kiválasztódás sem. Az előzőek miatt ez nem is lehetséges. Ugyanis az edzők egyszerűen nem küldhetik el a kevésbé tehetsége-

ket a jelentkezők közül, mert akkor alig maradna ember. Még egyszer mondom, nem arról van szó, hogy Magyarország szűkolkódna úszótehetségekben, hanem valahogy nem kerültek, s nem kerülnek felszínre. Csakhogy ehhez is kellene néhány lelkes ember; fel kellene kutatni az ügyes gyerekeket. A másik ok, amit mondtam, a létesítménygond. Egyszerűen alig van uszoda, a meglévőkért pedig az egyesületek külön harcot vívnak. Bár nemrég éppén Dunaujvárosban építettek egyet, de még szükség lenne jónéhányra szerzte az országban.

Mindezeket érdemes volt elmondani, még a látszólag sikeres idei EB után is, ahol két úszó-aranyérem született Hargitay és Verrasztó Zoli révén. Ez a siker azért látszólagos, mert ha ez a két versenyző nem lett volna kint, akkor szomorúbb lenne a statisztika is. De így is látni kell, hogy nincs csapatunk, csak egy-két ember. Ennek oka abban rejlik, amit az imént Albán elmondott.

Gondolom az úzás, a gyakorlás mennyiségére nálunk sem igen lehet panasz. Te például, mennyit edzel?

A hét hat napján úszom, napi 14 ezer métert. Reggel 5-6 ezret, délután pedig a többit. Ez valóban nem kevés, illetve éppen megfelelő.

Albán, úgy tudom, hogy a legutóbbi olimpia miatt kihagyta egy évet a tanulásban.

Pontosabban ez úgy volt, hogy 1975-ben végeztem az egeri Alpári Gyula Közgazdasági Szakközépiskolában, aztán rögtön fölvettem az egyetemre. Ekkor úgy döntöttem, hogy az olimpiára teljes erővel készülök, s az egyetemre csak az olimpia után iratkozom be.

Ezután a kihagyás után egyébként nagyon oda kell majd figyelnem a tanulásra, mert ez idő alati nemigen foglalkoztam közgazdasági témákkal.

Hogyan kapcsolódsz az ifjúsági mozgalomhoz, a KISZ-hez?

— 1972 óta vagyok KISZ-tag. Az osztály alapszervezetéhez tartoztam, majd egy évre az olimpiára való készülődés idején az Egri Dózsa alapszervezetébe igazoltam át. Most pedig döntés előtt állok, hogy hol legyek tagja a szervezetnek; az egyetemen, vagy pedig az Újpesti Dózsában, ahol jelenleg sportolok. Mind a két mellett szólnak érvek. A Dózsa mellett ugyanaz, mint ami korábban az Egri Dózsa alapszervezete mellett, az időmet jobban tudnám egyeztetni a többi sportolóval; az egyetem mellett pedig az szől, hogy végre itt is egyetemista vagyok, s jó lenne együtt lenni itt is a társakkal. Bár az az igazság, hogy nemigen fogok tudni eljárni az egyetemi rendezvényekre; nem hiszem, hogy sok időm lenne rá. Hát majd még meglátom.

Mik a terveid?

Szeretném megállni a helyem az egyetemen és az uszodában is. A most következő év nagy próbaév lesz mindkettőben. Tanulni is kell, de szeretnék kijutni a jövő évi VB-re, majd Moszkvába is, az olimpiára, 1980-ban.

Albánról azt mondják régi és új ismerősei, csoporttársai, hogy nagyon rendes srác, amiről én is meggyőződtem. Szép sikereket mondhat magának, de mégsem veri a mellét; szerény, rokonszenves ember. Úgy tűnik, évfolyamtársai máris megkedvelték.

Borsi László

KSC-eredmények

Megkezdték küzdelmüket az NB II-ben kosarasaink. A lányok az eddig lejátszott öt mérkőzésből mindössze egyet veszítettek el, s jelenleg az ötödik helyen állnak.

Eredmények:

Közgáz—Gyógyszer 47:65; Székesfehérvár—Közgáz 46:81; Magyar Hajó—Közgáz 39:86; Közgáz—Tatabánya 95:63 Ld: Porkoláb (35), Varga Zs. (19).

A legutóbbi találkozón a bajnokesélyes, rutinos, régi válogatott játékosokból álló Tipográfia felett diadalmaskodott fiatal együttesünk, ügyes taktikával.

Tipográfia—Közgáz 61:66 (32:26). Ld.: Molnár Á. (24), Kakucsai (21), Varga Zs. (12).

A férfiak lehangolóan szerepelnek, ősszel ez idáig még mindenkit megverték.

A kosarasok jó kedve korántsem költözött át a kézilabdásainkhoz. A fiúk eddig szép eséllyel pályáztak a Budapest II. osztályba való fel-

jutásra, ám a legutóbbi néhány balsikerű fellépésük csaknem teljesen szertefoszlatták reményeiket.

Eredmények:

Rákosmenti TSZ—Közgáz 23:22. Gázművek—Közgáz 18:18. Kündö—Közgáz 25:16, (14:5).

TOJGHIDASZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt Felelős szerkesztő:

FARKASINSZKYNE HALAY EDIT

Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8.

Telefon: 171-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat

Budapest VIII., Blaha L. tér 3.

Felelős kiadó:

Csollány Ferenc

77-3970 Szikra Lapnyomda

Budapest

Felelős vezető:

Roder Imre igazgató

Spanyol képeskönyv

Nyolc nap alatt 1300 kilométert utaztunk Spanyolországban, közben hat várost néztünk meg. Olyan volt, mint amikor az ember belelapoz egy képeskönyvbe.

Toledo

Autóbuszunk megáll egy kilátónál a Tajó meredek partján. A szemközti hegyoldalon szorong bástyás falai mögött Toledo óvárosa. Évszázadokkal ezelőtt itt állhatott El Greco, mikor „Toledo látéképe” című képét festette. A látvány valóban elragadó. Toledo 150 éve védett város. Azóta nem építettek benne új házat, a régieket ellenben gondosan karbantartják. A turista nézi, és úgy tűnik, hogy itt megállt az idő.

A múzeum

1492. Jelentős dátum: az újkor hajnala. Kolombusz ekkor fedezi fel Amerikát. A katolikus királyok, Ferdinánd, és Izabella visszafoglalják Gránadát. Ezzel befejeződik a reconquista, a mórok kiűzése Spanyolországból. Nagy vallási, politikai és gazdasági háború kezdődik ebben az évben: megjelenik az első rendelet a zsidók kiűzéséről Spanyolországból. Az újkor hajnalán vagyunk.

Európa legszegényebb anyagú múzeuma feltehetőleg a toledói zsidó múzeum. Egy megkopott, az inkvizíció pusztítása elől véletlenül megmenekült zsinagógából nyílik. Két szoba az egész. A látóval: két sírkő, öt lap a bibliából, néhány használati tárgy és fényképfelvétel spanyol városok hajdani zsidónegyedeiről. Európa második legnagyobb országában nem találtak több emléket róluk. Az 1492-es és az azt követő hasonló rendeleteket végrehajtották. Kopárságával tüntet ez a múzeum.

Templomok

Természetesen katolikusak. Nagyok. Gazdagok. Díszesek. Oly nagyon, hogy a szem fel sem tudja inni. Oszlopok, cirkádák, aranyozás és rengeteg freskó. Mindegy milyen korból származik a templom — gótikus, reneszánsz, vagy arab mecset volt eredetileg —, mindent ural a barokk fullasztó légtömeg. És ha az ember nem érezné elég kicsinek magát — ott vannak még a vasárások!

A spanyol templomokban az oldalkápolnák és a falak mentén húzódó rész mindenkié. Középen fállal körülveve, egymással szemben áll a főoltár és a kórus. Ez a papoké és a nemességé. Gyönyörű kovácsolt vasárások zárják el a belső templomot a köznép elől.

Olafjak

Rengeteget láttunk. Ott ahol egy fűszál sem él meg a kiszáradt vörös földön, az olajfa még vígan hozza boggyóit. Andalúziában más növényi kultúrát jóformán nem is láttunk. Az andalúzokra azt mondják: lusta emberek. Evente egyszer dolgoznak, az olajszüret idején. Az olajfának nem kell sok ápolás, el kell ültetni és később le kell szedni a termést. Andalúziában ipar nincs, földet a nagybírtokosok kezén vannak. Az andalúz parasztlak pe-

dig „lustálkodnak” és remélik, hogy munkát kapnak az olajszüretre. Ebből a tartományból legnagyobb az elvándorlás, itt a legnagyobb a munkanélküliség.

Flamenco

A flamenco andalúz tánc. Bonyolult ritmusokra épül, a dallam és a szöveg szinte nem érvényesül. Tüzes, kemény tánc ez, és nehéz is. A legfontosabb benne a szteppelés és a kasztenyetta szerepe. Öt perc szereplés után a szóbitáncost le kellett támogatni a színpadról. A lányok nem mosolyogtak tánc közben. Ezek a táncok komolyak, keserűek, kemények. Még a szerelmi táncok is szivbemarkolóan fájdalmasak. S ami az egész flamenco estben a legcsodálatosabb volt: a lekésés. Az a forró átélés, ahogy a táncosok járták a dobogón, s ahogy a nézők biztolták őket a karzatról és a földszintről. Az igazi flamenco nem turistáknak való látványosság, hanem bensőséges közös szórakozás. Erről meggyőződhetünk abban a kocsmában, ahová a műsor után betértünk. Az asztalok között tenyérnyi helyen spanyol teeneagerek járták a flamencót, sztepp cipő nélkül és kasztenyetta híján tapsolva, lábbal dobolva. De sem a mozdulatok finomsága, sem a lelkesedés nem volt kevesebb, mint a klubban.

A kenyér

Madridban elkaptuk a sütdés sztrájkot. Kedden este a szállóban még volt két zsemlye a vacsorához. Szerdán reggel már csak egy volt. Kenyér helyett vacsorára krumplit ettünk. Csütörtökön reggel kaptunk egy darab háromszor öt centiméteres száraz piskótát. A kenyér ára Spanyolországban meglehetősen különböző. A mi zsemlyekenyerünkhez

hasonló félkilós fehérkenyeret 9, 13, 19 és 40 pezetaért vettük az ország különböző városában. Madridban egy kiló kenyér ára 109 pezeta.

Alcazar

Alcazar minden városban van, ahol a mórok meglepedtek. Így nevezik a várkertet. En a cordobait láttam, éjjelkor. A vár falai vörösek, de ez alig látszik ilyentájt. A kert közepén medencerendszer szökőkútakkal, víz-esékekkel. A sétáló utak hol a víz mellett vezetnek, hol befutnak az árnyas ciprusfasorba. Azután rózsálgatban bujóskaikunka felénk az ösvény. A kópád fölé oleander bokor hajol, biborszínű virága most nyílik. A bánánfa elvirágozott és a széles nagy levelek között már látszik a zöld fürt. A víz csobogásán nem hallatszik át a városi forgalom zaja, az ügyes megvilágítás pedig lebegőre teszi a kertet. A folyók felől kellemesen hűs szél fúj. Mint-ha az Ezeregy éjszaka meséiben járnánk. Másnap reggel tanúnak kell hívnom az útitársakat, hogy valóban nem álmodtam-e?

Kolumbusz

A sevillai katedrális őrzi hamvait. Négy életnagyságú férfialak — négy spanyol tartomány jelképe — viszi vállán a kőkoporsót, melyben örök nyugalmat talált a „Nagy Utazó”. Nemcsak életében hanyódot ide-oda az ó és az új világ között, de mikor nagy nyomorban, mellőzötten meghalt, holttestének is ez lett a sorsa. Egyik föld sem akarta befogadni. Most itt pihen, nem messze attól a Mária-képtől, amelyhez utazás előtt utolsó imája szállt. Sokan eljönnek, hogy emlékművét megcsodálják. Az utókor hálája Jövendőtel? Vanitatum vanitas!

Pál Kata